

АЛЕКСЕЙ ТОЛСТОЙ

Златното ключе
или приключенията
на Буратино

АЛЕКСЕЙ ТОЛСТОЙ
ЗЛАТНОТО КЛЮЧЕ
ИЛИ ПРИКЛЮЧЕНИЯТА НА
БУРАТИНО

Превод: Георги Константинов

chitanka.info

На Людмила Илинична Толстая

ПРЕДГОВОР

Когато бях малък — много, много отдавна, — прочетох една книжка; тя се наричаше „Пинокио“ или „Приключенията на дървената кукла“ (дървена кукла на италиански се казва буратино).

Аз често разказвах на своите другарчета, момичета и момчета, забавните приключения на Буратино. Но тъй като книжката се изгуби, аз разказвах всеки път различно, измислях такива случки, каквито в книгата нямаше.

Сега, след много, много години, аз си спомних за моя стар приятел Буратино и намислих да ви разкажа, момиченца и момченца, необикновената история на това дървено човече.

Алексей Толстой

В РЪЦЕТЕ НА ДЪРВОДЕЛЕЦА ДЖУЗЕПЕ ПОПАДНА ЕДНО ДЪРВО, КОЕТО ИЗДАВАЩЕ ЧОВЕШКИ ГЛАС

Отдавна, отдавна в едно градче на брега на Средиземно море живееше старият дърводелец Джузепе, наричан Синият нос.

Веднъж в ръцете му попадна едно дърво, обикновено дърво, като тези, с които хората си палят печките през зимата.

— Не е лошо — каза си Джузепе, — може да направя от него някой крак за маса...

Джузепе сложи очилата си, омотани с канап, защото и очилата му също бяха стари, повъртя в ръката си дървото и започна да го дялка с брадвичката.

Но щом започна да дялка, някакво необикновено тъничко гласче изписка:

— Ох, ох, по-полека, моля!

Джузепе си премести очилата чак на края на носа и огледа работилницата — няма никой...

Погледна под тезгяха — и там нямаше никой...

Погледна в коша с талаща — също нямаше никой...

Той надникна зад вратата — улицата беше пуста...

„Дали така ми се е сторило? — помисли си Джузепе — Кой би могъл да пищи?“

И той отново взе брадвичката, но пак, щом удари по дървото...

— Ох, боли, ви казвам! — изплака тъничкото гласче.

Този път Джузепе се уплаши не на шега, чак очилата му се изпотиха... Той огледа всички кътчета в стаята, надникна дори и в огнището и като си изви главата, дълго гледа в комина.

— Няма никой...

„Може би съм пил нещо, от което сега ми пищят ушите?“ — помисли си Джузепе.

Не, днес той не беше пил нищо... Като се поуспоки малко, Джузепе взе рендето, удари с чукчето по задната му страна, за да го докара на мярка — ни много дълбоко, ни много плитко — острието се показва, той сложи дървото на тезгяха и... щом започна да го рендосва...

— Ох, ох, ох, ох, чувайте, защо ме щипете? — записка отчаяно тъничкото гласче...

Джузепе изпусна рендето, отстъпи назад и седна право на земята, защото разбра, че тъничкото гласче се чуваше от самото дърво.

ДЖУЗЕПЕ ПОДАРЯВА ДЪРВОТО НА СВОЯ ДРУГАР КАРЛО

В това време при Джузепе намина неговият стар приятел, латернаджията Карло.

По-рано Карло, сложил една широкопола шапка на главата си, обикаляше с една прекрасна латерна из разни градове и с песни и музика си печелеше хляба.

Сега Карло беше вече стар и болен, пък и латерната му отдавна се счупи.

— Здравей, Джузепе — каза той, като влизаше в работилницата.
— Защо седиш на пода?

— Абе, дявол да го вземе, изгубих една малка бурмичка... А...
ето я! — отвърна Джузепе и погледна под око към дървото — А ти,
старче, как живееш?

— Лошо — отвърна Карло. — Все си мисля как да си изкарам
хляба... Не би ли могъл да ми помогнеш, нещо да ме посъветваш
или...

— Това е най-лесно — каза весело Джузепе и си помисли: „Ей
сега ще се отърва от проклетото дърво.“ — Да, да, това е най-лесно;
виждаш ли на тезгяха ми онова хубаво дърво, вземи го, Карло, и си го
занеси у дома...

— Е-хе-хе — отговори печално Карло, — и какво ще го правя?
Ще го занеса вкъщи, а в моето килерче няма даже и печка.

— Ти слушай какво ти казвам, Карло... Вземи нож, направи от
това дърво една кукла, научи я да говори разни смешни думи, да пее и
танцува и тогава тръгни по къщите. И ще припечелваш за парче хляб и
за чаша вино.

В това време от масата, където лежеше дървото, изписука весело
гласче:

— Браво на Синия нос, чудесно го измисли.

Джузепе пак затрепера от страх, а Карло започна да се оглежда
учуден — откъде ли идеше този глас?

— Благодаря ти за съвета, Джузепе. Дай ми, моля ти се, твоето дърво.

Джузепе взе дървото и бързо го пъхна в ръцете на приятеля си. Но той ли несръчно го подаде или то самото подскочи — дървото удари Карло по главата.

— А, ето какъв бил твоят подарък — извика обидено Карло.

— Прощавай, приятелю, но аз не те ударих.

— Значи, аз сам се ударих по главата?

— Не, приятелю, сигурно самото дърво те удари.

— Лъжеш, ти ме удари...

— Не, не съм аз.

— Аз знаех, че ти — Синият нос — си пияница, а ето че си и лъжец.

— Ах, ти ме обиждаш! — извика Джузепе. — Хайде де, ела ми по-близо!

— Ти ела, та да те хвана за носа!...

Двамата старци се напериха и се нахвърлиха един върху друг. Карло хвана Джузепе за синия нос. Джузепе хвана Карло за белите коси, които растяха около ушите му.

След това те започнаха да се удрят здравата по ребрата. А в това време от масата едно пронизително гласче пискаше и ги подкокоросваше:

— Удрий, удрий здравата!

Най-после старците се умориха и запъхтяха. Джузепе каза:

— Хайде да се помирим, а?

Карло отговори:

— Е, добре, да се помирим...

Старците се разцелуваха. Карло взе дъrvото под мишница и си тръгна към дома.

КАРЛО ИЗРАБОТВА ДЪРВЕНА КУКЛА И Я НАРИЧА БУРАТИНО

Карло живееше в едно килерче под една стълба и си нямаше нищо друго освен красивото огнище на стената срещу вратата.

Но красивото огнище и огънят в него, и котлето, което вреще на огъня, не бяха истински, а бяха нарисувани на парче старо зебло.

Карло влезе в килерчето, седна на единствения стол до безногата маса и като повъртя насам-натам дървото, започна да изрязва с ножа си от него кукла.

„Как ли да я нарека? — мислеше си Карло. — Ще я нарека Буратино. Това име ще ми донесе щастие. Познавах едно семейство — всички се казваха Буратино: бащата — Буратино, майката — Буратино, децата — също Буратино... Те всичките си живееха весело и безгрижно.“

Най-напред той изряза от дървото коси, след това — чело, а после — очи...

Изведнъж очите се отвориха и се загледаха в него...

Карло с нищо не показа, че се уплаши, а само попита ласкателно:

— Дървени очички, защо ме гледате така странно?

Но куклата мълчеше, сигурно защото още нямаше уста. Карло изряза бузите, а след това издялка и нос — обикновен.

Изведнъж носът сам започна да се удължава, да расте и стана такъв дълъг и остър, че Карло дори извика:

— Не е хубав, дълъг е...

И започна да му подрязва върха. Но напразно. Носът се въртеше, извърташе се и... тъй си и остана — дълъг-дълъг, любопитен остър нос.

Карло се зае да направи устата. Едва успя да изреже устните и — устата изведнъж се отвори:

— Хи-хи-хи, ха-ха-ха!

И от нея се изплези един тънък, червен език.

Карло, без повече да обръща внимание на тези дяволии, продължаваше да стърже, да реже, да чопли... Направи на куклата брадичка, шия, рамене, тяло, ръце...

Но едва ѝ издялка последния пръст, Буратино започна да удря Карло с юмруци по голото теме, да го щипе и да го гъделичка.

— Слушай — каза му строго Карло, — аз още не съм те добре измайсторил, а ти вече започна да се глезиш... Какво ли ще бъде посетне, а?...

И изгледа строго Буратино. А Буратино с кръглите си като на мишка очи гледаше към татко Карло.

Карло му направи от треските дълги крака с големи стъпала. Като свърши с това работата си, той сложи дървеното момче на пода, за да го научи да ходи.

Буратино се поклати, поклати на тънките си крачета, направи една крачка, после друга... скок-подскок — право към вратата, а оттам през прага, та на улицата.

Карло обезпокоен тръгна след него.

— Ей, хитрецо, я се връщай!...

Но кой ти слуша! Буратино бягаше по улицата като заек, само дървените му подметки — туп-туп, туп-туп — тропаха по камъните...

— Дръжте го! — развика се Карло.

Минувачите се смееха и сочеха с пръст бягащия Буратино. На кръстопътя стоеше огромен полицай със засукани мустаци и с триъгълна шапка.

Като видя бягащото дървено човече, той разтвори широко краката си и прегради с тях цялата улица. Буратино искаше да се промъкне между краката му, но полицаят го хвана за носа и го задържа тъй, докато дотича и татко Карло...

— Почакай, аз ще те науча — задъхано проговори Карло и се опита да сложи Буратино в джоба на якето си...

На Буратино никак не му се искаше в такъв весел ден и пред очите на толкова хора да стърчи с краката нагоре в джоба на якето — той ловко се изпълзна, просна се на паважа и се престори на умрял.

— Ай, ай — каза полицаят, — изглежда, че стана пакост.

Започнаха да се трупат хора. Като гледаха проснатия Буратино, клатеха глави.

— Горкият — казваха някои, — сигурно е умрял от глад...

— Карло го е пребил от бой — казваха други, — този стар латернаджия само се преструва на добър, той е лош и зъл човек...

Като чу всичко това, мустакатият полицай хвана нещастния Карло за яката и го помъкна към участъка.

Карло вдигаше прах с обувките си и силно охкаше:

— Ох, ох, защо ми трябваше да правя това дървено момче!

Когато улицата опустя, Буратино вдигна нос, поогледа се наоколо и заподскача към къщи.

ГОВОРЕЩИЯТ ЩУРЕЦ ДАВА НА БУРАТИНО МЪДЪР СЪВЕТ

Като дотича до килерчето под стълбата, Буратино се тръсна на пода край стола.

— Какво ли да измисля още?

Не бива да забравяме, че Буратино беше само на един ден. Мислите му бяха мънички-мънички, късички-късички, глупавички-глупавички.

В това време се чу:

— Крри-кри, крри-кри, крри-кри.

Буратино извърна глава и започна да оглежда килерчето.

— Ей, кой е тук?

— Аз съм — крри-кри...

Буратино видя едно същество, което приличаше донякъде на хлебарка, но с глава на скакалец. То стоеше на стената над огнището, тихо проскърцваше — крри-кри, — гледаше с изпъкналите си стъклени светли очи и мърдаше мустачките си.

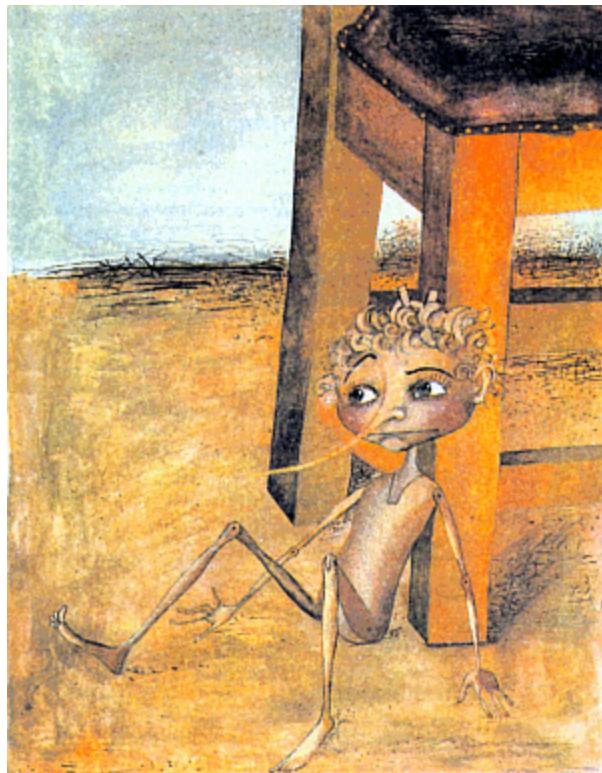
— Ей, кой си ти?

— Аз съм Говорещият щурец — отговори съществото, — в това килерче живея повече от сто години.

— Тук аз съм стопанин, обирай си крушите!

— Добре, аз ще си отида, макар че ми е мъчно да напусна стаята, в която съм живял сто години — отговори Говорещият щурец, — но преди да си отида, чуй един полезен съвет.

— Мнинного са ми потрябвали съветите на един стар щурец...

— Ах, Буратино, Буратино — каза щурецът, — остави шагите, слушай Карло, не излизай без работа от къщи и от утре тръгни на училище. Това е моят съвет. Иначе те чакат ужасни опасности и страшни приключения. Не бих дал и пукната пара за твоя живот.

— Зааашо? — попита Буратино.

— Ще видиш зааашо — отвърна Говорещият щурец.

— Ах ти, стогодишна буболечко-клечко! — извика Буратино. — Повече от всичко на света аз обичам страшните приключения. Утре, още щом се съмне, ще избягам от къщи — ще се катеря по оградите, ще развалям гнездата на птичките, ще закачам момчетиите, ще дърпам кучетата и котките за опашките... И още колко други работи ще измисля!...

— Жал ми е за тебе, Буратино, горчиви сълзи има да проливаш.

— Зааашо? — попита пак Буратино.

— Затова, защото имаш глупава дървена глава.

Тогава Буратино скочи на стола, от стола на масата, взе чука и го захвърли към главата на Говорещия щурец.

Старият и умен щурец въздъхна тежко, раздвижи мустаците си и се отдалечи от огнището — напусна завинаги тази стая.

БУРАТИНО ЕДВА НЕ ЗАГИВА ПОРАДИ СОБСТВЕНОТО СИ ЛЕКОМИСЛИЕ. ТАТКО КАРЛО МУ ПРИГОТВЯ ДРЕХИ ОТ ЦВЕТНА ХАРТИЯ И МУ КУПУВА БУКВАР

След случката с Говорещия щурец в килерчето под стълбата стана съвсем тъжно. Денят изглеждаше безкраен. В стомаха на Буратино също беше тъжно.

Той затвори очи и изведнъж видя печена кокошка на чиния.

Отвори бързо очи — чинията с кокошката изчезна.

Той пак затвори очи и пак видя чиния с каша от грис и малиново сладко. Отвори очи, нямаше я чинията с каша от грис и малиново сладко.

Тогава Буратино разбра, че ужасно му се яде.

Той подскочи към огнището и пъхна носа си във врящото на огъня котле, но дългият нос на Буратино промуши котлето, защото, както знаем, и огнището, и огънят, и димът, и котлето бяха нарисувани от бедния Карло върху старо зебло.

Буратино си измъкна носа и надникна в дупката — зад зеблото в стената имаше нещо, което приличаше на малка вратичка, но тя беше покрита с такава гъста паяжина, че не се виждаше почти нищо.

Буратино започна да обикаля всички кътчета — може би ще намери парче хляб или кокоша кост, оглозгана от котката.

Ах, нищо, нищо скътано за закуска нямаше у бедния Карло!

Изведнъж той видя в кошчето с талаша едно кокошче яйце. Хвана го, сложи го на прозореца и с носа си — чук-чук — разби черупката му.

Вътре в яйцето изписка гласче!

— Благодаря ти, дървено човече!

От разчупената черупка излезе пиленце с пух наместо опашка и с весели очички.

— Довиждане! Мама Кокошана отдавна ме чака на двора.
И пиленцето изскочи от прозореца — иди го гони.
— Ай, ай — започна да вика Буратино, — яде ми се!...

Денят най-после се свърши. В стаята настъпи здрач.
Буратино седеше до нарисувания огън и от глад тихичко хълцаше.

И ето, изпод стълбата, изпод пода се показва една месеста глава.
Измъкна се, помириса и се показва едно сиво животно с къси крачета.

Без да бърза, то тръгна към кошчето с талаша, влезе в него, като душеше и шаваше — и сърдито зашумя с талаша. Изглежда, търсеше яйцето, което разчули Буратино.

След това то излезе от кошчето и дойде при Буратино. Помириса го, като извиваше на всички страни черния си нос, от който стърчаха на всички страни по четири дълги мустачки. Буратино не миришеше на никакво ядене — то го отмина, влячейки след себе си дълга, тънка опашка.

Е, как да не го пипнеш за опашката! Буратино веднага го хвана.
Това беше старият и зъл плъх Скръцъло.

От страх той се спусна като сянка под стълбата, влечейки Буратино, но като видя, че това е някакво си дървено хлапе, обърна се и с бясна злоба се нахвърли да му прегризе гърлото.

Сега пък Буратино се уплаши, пусна студената опашка и скочи на стола. Плъхът — подир него.

От стола Буратино скочи на прозореца. Плъхът — подир него... От прозореца, като премина през цялото килерче, той прелетя на масата. Плъхът — подир него... И тук, върху масата, той хвана Буратино за гърлото, събори го, държейки го в зъбите си, скочи на пода и го помъкна под стълбата, под дъските.

— Татко Карло! — успя само да изписука Буратино.

— Тук съм — отговори един силен глас.

Вратата се отвори и влезе татко Карло. Смъкна от крака си дървената обувка и я хвърли подир плъха.

Скръцъло изпусна дървеното момченце, скръцна със зъби и се скри.

— Ето докъде довежда немирството! — измърмори татко Карло, като вдигна от пода Буратино. Разгледа го да не е пострадал нещо. Взе

го на коленете си, извади от джоба си глава лук, очисти я.

— На, яж!

Буратино впи гладните си зъби в лука и го изяде, като хрупваше и мляскаше. След това започна да си търка главата в бодливата буза на татко Карло.

— Аз ще стана умничък и кротичък, татко Карло... Говорещият щурец ми каза да тръгна на училище...

— Браво, мойто момче...

— Татко Карло, но виж какво — аз съм голичък, дървеничък — момчетата в училището ще ми се присмиват.

— Ехе — каза Карло и почеса четинестата си брада. — Имаш право, момчето ми!

Той запали лампата, взе ножица, лепило и парчета цветна хартия. Изряза и слепи якенце от кафява хартия и светлозелени панталонки. Направи и пантофки от стара кожа и шапчица-калпаче с пискюлче от стар чорап.

После облече тези дрешки на Буратино.

— Носи ги със здраве!

— Татко Карло — каза Буратино, — а как ще отида на училище без буквар?

— Ехе, имаш право, момчето ми...

Татко Карло се почеса по тила. Наметна на раменете си единственото си старо яке и излезе на улицата.

Той се върна скоро, но без яке. В ръцете си носеше една книжка с големи букви и интересни картички.

— Ето ти буквар. Учи се и напредвай!

— Татко Карло, а къде ти е якето?

— Продадох го... Нищо, ще мина и без него... Само ти да си жив и здрав.

Буратино си мушна нослето в добрите ръце на татко Карло.

— Ще се изучава, ще порасна и ще ти купя хиляди нови якета...

Буратино от все сърце желаеше през тази първа вечер от живота си да живее без лудории, както го учеше Говорещият щурец.

БУРАТИНО ПРОДАВА БУКВАРА И КУПУВА БИЛЕТ ЗА КУКЛЕНИЯ ТЕАТЪР

Рано сутринта Буратино сложи буквара в чантичката си и заподскача към училището.

По пътя той дори и не погледна към лакомствата, изложени по витрините — медени тригуни, сладки банички и захарни петлета, забучени на клечки.

Той не искаше да гледа момчетата, които пускаха хвърчило...

Улицата прекосяваше старият котарак Базилио, когото можеше да хване за опашката. Но Буратино се въздържа и от това.

Колкото той се приближаваше до училището, толкова по-силно и по-близко до брега на Средиземно море свиреше весела музика.

— Пи-пи-пи — пискаше флейтата.

— Ла-ла-ла-ла — пееше цигулката.

— Зън-зън — звънкаха медните чинели.

— Бум! — биеше барабанът.

За училището трябваше да завие надясно, а музиката сечуваше отляво. Буратино започна да се спъва. Краката му неволно го водеха към морето, откъдето се носеше:

— Пи-пи, пииии...

— Зън-ла-ла, зън-ла-ла...

— Бум!

— Училището няма къде да избяга — започна да си говори на глас Буратино. — Аз само ще погледна, ще послушам — и на бегом ще стигна до училището.

Той се спусна с всички сили към морето.

Там видя един платнен цирк, украсен с разноцветни знамена, които плющаха на морския вятър.

В горния край на палатката подскачаха и свиреха четири музиканти.

Долу една пълна и усмихната леля продаваше билети.

Около входа се беше натрупала голяма тълпа момчета и момичета, войници, продавачи на лимонада, жени с бебета на ръце, пожарниари, раздавачи — и всички четяха афиша:

Буратино дръпна за ръкава едно момченце:

— Кажете ми, моля, колко струва един билет?

Момченцето отговори през зъби, без да бърза:

— Четири солдо, дървено човече.

— Вижте какво, момченце, забравих си кесията у дома...

Можете ли да ми дадете на заем четири солдо?

Момченцето презрително подсвири:

— Ти за глупак ли ме взимаш?

— На мене у-ж-ж-ж-ж-ж-ж-а-с-н-о ми се иска да видя кукления театър! — каза през сълзи Буратино. — Да ви продам за четири солдо моето чудно яке...

— Книжно яке за четири солдо? Търси някой глупак.

— Тогава купете моето хубаво калпаче...

— С твоето калпаче може да се ловят само попови лъжички...

Търси някой глупак.

На Буратино дори носът му изстинаг — толкова много му се искаше да влезе в театъра.

— Момченце, тогава вземете за четири солдо моя нов буквар...
— Има ли картички?
— Ч-ч-ч-ч-у-д-н-и картички и големи букви.
— Дай го тогава — каза момчето, взе буквара и неохотно
преброи четири солдо.
Буратино припна към дебелата и усмихната леля и изписука:
— Леличко, дайте ми един билет за първия ред на единственото
представление на кукления театър.

ПО ВРЕМЕ НА ПРЕДСТАВЛЕНИЕТО КУКЛИТЕ ПОЗНАВАТ БУРАТИНО

Буратино седна на първия ред и гледаше с възторг спусната завеса.

На завесата бяха нарисувани танцуващи човечета, момичета с черни маски, страшни брадати хора с шапки със звезди, слънце, приличащо на баница с нос и очи, и други интересни картички.

Удариха три пъти звънца и завесата се вдигна.

На малката сцена отляво и отдясно имаше дървета от картон. Над тях висеше фенер, приличен на луна, и се отразяваше в парче огледало, върху което плуваха два лебеда, направени от памук, със златни човки.

Зад едно от картонените дървета се появи малко човече с дълга бяла рубашка с дълги ръкави. Лицето му беше посыпано с пудра, бяла като прах за зъби.

Той се поклони на почтената публика и каза тъжно:

— Здравейте, аз се казвам Пиеро... Сега ще изиграем пред вас една комедия, която се казва „Момичето със сините коси или тридесет и три удара в тила“. Мене ще ме удрят с тояги, ще получавам плесници и удари в тила. Това е една много смешна комедия...

Зад друго картонено дърво изскочи друг човек, целият на квадрати, като шахматна дъска.

Той се поклони на почтената публика:

— Здравейте, аз съм Арлекин!

След това се обърна към Пиеро и му удари две плесници, които бяха тъй звучни, че пудрата от бузите му се посила.

— Ти защо хленчиш, бе глупак?

— Аз съм тъжен, защото искам да се оженя — отговори Пиеро.

— Че защо не се ожениш?

— Защото годеницата ми избяга от мен...

— Ха-ха-ха — запревива се от смях Арлекин, — видяхте ли какъв глупак!

Той взе една тояга и наби Пиеро.

— Как се казва твоята годеница?
— Ще престанеш ли да ме биеш?
— Не, аз току-що започнах...
— В такъв случай тя се казва Малвина или Момичето със сините коси.

— Ха-ха-ха! — пак се запревива Арлекин и удари Пиеро три пъти в тила. — Чуйте, почтена публико... Та нима има момичета със сини коси?

Но в този момент, като се обърна към публиката, той изведнъж видя на първия ред дървеното момче с уста до ушите, с дълъг нос и с шапка с пискюлче...

— Я вижте, това е Буратино! — извика Арлекин, като го сочеше с пръст.

— Жив Буратино! — закреща и Пиеро, като размахваше дългите си ръкави.

Иззад картонените дървета изскочиха много кукли — момичета с черни маски, брадати страшници с шапки, рунтави кучета с копчета наместо очи, гърбушки с носове, прилични на краставици...

Всички те се струпаха при свещите, сложени покрай сцената, и като се вглеждаха втренчено, започнаха да крещят:

— Това е Буратино! Това е Буратино! Ела при нас, ела при нас, весели хитрецо Буратино!

Тогава той скочи от пейката върху суфльорската будка, а оттам — на сцената.

Куклите го хванаха, започнаха да го прегръщат, да го целуват, да го щипят... След това всички кукли запяха „Птича полка“:

*Полка птичката танцува
на полянка в ранен час.
Вдигне човка, свий опашка,
туй е полка Карабас.*

*Бие бръмбар барабана,
свири жаба с контрабас.
Вдигне човка, свий опашка,*

туй е полка Барабас.

*Полка птичката танцува,
весело ѝ е сега,
вдигне човка, свий опашка,
ето тъй танцува тя.*

Зрителите бяха трогнати. Една кърмачка дори се просълзи. Един пожарникар плаче и хълща.

Само момчетата от задните редове се сърдеха и тропаха с крака:
— Стига сте се лигавили, не сте малки, продължавайте представлението!

Като чу целия този шум, на сцената изскочи един човек толкова страшен на вид, че можеше да замръзнеш от ужас само като го видиш.

Неговата гъста рошава брада се влачеше по пода, изпъкналите му очи се въртяха на всички страни, в огромната му уста скърцаха зъби, като че това не беше човек, а крокодил. В ръката си държеше камшик със седем опашки.

Това беше собственикът на кукления театър, докторът на куклените науки синьор Карабас Барабас.

— Га-га-га, гу-гу-гу! — изрева той срещу Буратино. — Как смееш да пречиш на представлението на моята прекрасна комедия?

Той хвана Буратино, занесе го в склада на театъра и го окачи на един гвоздей. Като се върна, заплаши куклите със седемопашния камшик, за да продължат представлението.

Куклите криво-ляво завършиха представлението, завесата се спусна, зрителите се разотидоха.

Докторът на куклените науки синьор Карабас Барабас отиде в кухнята да вечеря.

Той пъхна долната част на брадата в джоба си, за да не му пречи, и седна пред огнището, где то се печеха на шиш цял заек и две пилета.

Като наплюнчи пръстите си, той опита печеното и то му се видя сурово.

В огнището имаше малко дърва. Той плесна три пъти с ръце.
Дотичаха Арлекин и Пиеро.

— Донесете ми онзи безделник Буратино — каза синьор Карабас Барабас. — Той е направен от сухо дърво, ще го хвърля в огъня, та моето ядене да се опече хубаво.

Арлекин и Пиеро паднаха на колене, молеха да бъде пощаден нещастният Буратино.

— Къде ми е камшикът? — изрева Карабас Барабас.

Тогава те плачейки отидоха в склада, свалиха Буратино от гвоздея и го домъкнаха в кухнята.

СИНЬОР КАРАБАС БАРАБАС ВМЕСТО ДА ИЗГОРИ БУРАТИНО МУ ДАВА ПЕТ ЗЛАТНИ МОНЕТИ И ГО ИЗПРАЩА У ДОМА

Когато куклите домъкнаха Буратино и го оставиха на пода пред решетката на огнището, синьор Карабас Барабас, като пухтеше страшно през носа си, разбъркваше огъня с машата.

Изведнъж очите му се наляха с кръв, носът, а след това и цялото му лице се сгърчиха и се покриха с много бръчки. Изглежда, че в ноздрите му беше влязла искра от огъня.

— Аап... аап... аап... — виеше Карабас Барабас и пулеше очи — аапчхи!

И той кихна тъй, че вдигна облак пепел от огнището.

Когато докторът на куклените науки започваше да киха, той не можеше да се спре и кихаше по петдесет, а понякога и по сто пъти.

Това необикновено кихане го обезсилваше и той ставаше по-добър.

Пиеро пошепна скришом на Буратино:

— Опитай се да го заговориш, докато киха...

— Аапчхи! Аапчхи! — събираще въздух в отворена уста Карабас Барабас и кихаше шумно, като разтърсваше грозната си глава и тропаше с крака.

В кухнята всичко се тресеше, стъклата трептяха, тиганите и тенджерите се люлееха по пироните...

В това време Буратино започна с жален, тънък гласец:

— Бедният, нещастният аз — никой не се смилява над мен!

— Престани да ревеш! — извика Карабас Барабас. — Пречиши ми... Аапчхи!

— Наздраве, синьоре! — изхлипа Буратино.

— Благодаря... Ами родителите ти живи ли са? Аапчхи!

— Аз никога, никога не съм имал майка, синьоре. Ах, колко съм нещастен! — И Буратино започна да писка тъй пронизително, че в

ушите на Карабас Барабас сякаш се забиваха хиляди игли.

Той започна да тропа с крака.

— Престани да пишиш, ти казвам! Аапчхи! А баща ти жив ли е?

— Бедният ми баща е още жив, синьоре.

— Представям си какво ще стане с него, като научи, че съм опекъл с теб един заек и две пилета... Аапчхи!

— Моят баща скоро ще умре от глад и студ. Аз съм единствената му опора на старини... Смилете се, пуснете ме, синьоре!

— Триста дяволи! — зарева Карабас Барабас. — За никаква милост и дума не може да става. Заекът и пилетата трябва да бъдат опечени. Влизай в огнището!

— Синьоре, не мога да сторя това.

— Защо? — попита Карабас Барабас, само за да накара Буратино да продължи разговора, а не да му пищи в ушите.

— Синьоре, аз вече веднъж се опитах да си пъхна носа в огнището, но само го пробих...

— Какви са тия глупости! — учуди се Карабас Барабас. — Как си могъл да пробиеш с носа си цяло огнище?

— Защото, синьоре, огнището и котлето над огъня бяха нарисувани върху парче старо зебло.

— Аапчхи! — кихна Карабас Барабас тъй силно, че Пиеро отлетя наляво, Арлекин — надясно, а Буратино се завъртя като пумпал.

— Къде си виждал ти огнище и огън, и котле, нарисувани на парче зебло?

— В килерчето на моя татко Карло.

— Карло е твой баща! — Карабас Барабас скочи от стола, размаха ръце, брадата му се развя. — Значи тъй, а? В килерчето на стария Карло се намира тайната...

Но тук Карабас Барабас, който изглежда не желаеше да издаде за каква тайна става дума, си запуши устата с двете си ръце. И така стоя известно време, като гледаше втренчено с изпъкналите си очи в угасващия огън.

— Добре — каза той най-после, — аз ще вечерям недопечен заек и сурови пилета. Подарявам ти живота, Буратино. И не само това...

Той бръкна под брадата си, в джоба на жилетката си, извади пет златни монети и ги подаде на Буратино...

— Не само това... Вземи тези пари и ги занеси на Карло. Поздрави го и му кажи, че аз го моля в никакъв случай да не умира от глад и студ и най-важното, да не напуска своето килерче, в което се намира огнището, нарисувано на парче старо зебло. Иди, наспи се добре и утре рано сутринта бягай вкъщи.

Буратино сложи петте златни монети в джоба си и отвърна с вежлив поклон:

— Благодаря ви, синьоре. Парите са в сигурни ръце...

Арлекин и Пиеро отведоха Буратино в кукленската спалня, гдео куклите започнаха отново да го прегръщат, целуват, бълскат, щипят... и пак да прегръщат Буратино, който тъй тайнствено избягна страшната смърт в огнището.

Той шепнеше на куклите:

— Тук има някаква тайна.

НА ПЪТ ЗА У ДОМА БУРАТИНО СРЕЩА ДВАМА СКИТНИЦИ — КОТАРАКА БАЗИЛИО И ЛИСА АЛИСА

Рано на другата сутрин Буратино преброи парите — златните монети бяха толкова, колкото са пръстите на ръката — пет.

Като стисна жълтиците в ръка, той припна към къщи и си стананикаше:

— Ще купя на татко Карло ново яке, ще купя много макови тригуни и захарни петлета на клечки.

Когато циркът с кукления театър и с развиващите се знамена се скри от очите му, той видя двама скитници да бродят тъжни по прашния път: Лиса Алиса, която се клатеше на три крака, и слепия Котарак Базилио.

Това не беше оня същия котарак, който Буратино срещна вчера на улицата, а друг — също Базилио и също шарен. Буратино искаше да ги отмине, но Лиса Алиса му каза нежно:

— Здравей, добрички ми Буратино. Закъде тъй бързаш?

— У дома, при татко Карло.

Лиса въздъхна още по-нежно:

— Не знам дали ще завариш жив бедния Карло, той е съвсем зле от глад и студ...

— А ти виждала ли си такова нещо? — Буратино разтвори шепата и показа петте жълтици.

Като видя парите, Лиса неволно протегна лапата си към тях, а Котарака изведенъж отвори слепите си очи и те светнаха като два зелени фара.

Но Буратино не забеляза това.

— Добрички, милички Буратино, какво ще правиш с тези пари?

— Ще купя яке на татко Карло... Ще си купя нов буквар...

— Буквар ли! Ох, ох! — каза Лиса Алиса, като клатеше глава. — Няма да те изведе на добър край това учение... Погледни мене —

учих, учих, а виж на какво съм заприличала! Ходя на три крака.

— Буквар — измърмори Котарака Базилио и сърдито изпухтя в мустасите си. — От това проклето учение останах без очи...

На едно сухо клонче край пътя беше кацнала една стара врана. Тя слуша, слуша този разговор и изграчи:

— Лъжат, лъжат!...

Котарака Базилио подскочи високо, събори враната с лапата си от клончето, откъсна половината от опашката ѝ, — тя едва успя да се спаси. И пак се престори на сляп.

— Вие, Базилио, защо се нахвърлихте върху враната? — попита учудено Буратино.

— Сляп съм — отговори Котарака, — стори ми се, че куче се е качило на дървото...

Тръгнаха тримата по прашния път. Лиса каза:

— Умнички и благоразумнички Буратино, искаш ли твоите пари да станат десеторно повече?

— Разбира се, че искам. Но как ще стане това?

— От лесно по-лесно. Ела с нас.

— Къде?

— В Страната на глупците. Буратино се замисли малко.

— Не, извинявайте, но аз ще си отида веднага вкъщи.

— Моля, моля, ние не те караме насила — каза Лиса, — като не дойдеш, толкова по-зле за тебе.

— Толкова по-зле за тебе — избъбра и Котарака.

— Ти сам бягаш от късмета си — каза Лиса.

— Ти сам бягаш от късмета си — избъбра и Котарака.

— А твоите пет жълтици биха станали куп пари...

Буратино се спря, отвори уста:

— Лъжеш!

Лиса седна на опашката си, облиза се:

— Ей сега ще ти обясня. В Страната на глупците има едно вълшебно поле — нарича се Полето на чудесата... Изкопай дупка в това поле и извикай три пъти: „Крекс, фекс, пекс“ — сложи парите вътре, затрупай ги с пръст, посипи отгоре сол, полей я хубаво и иди да спиш. На другата сутрин от дупката ще израсте малко дръвче, по което наместо листи ще висят жълтици. Разбра ли?

Буратино дори подскочи.

— Лъжеш!

— Да си вървим, Базилио — наведе обидено нос Лиса, — като не ни вярва, много му здраве...

— Не, не — извика Буратино, — вярвам, вярвам!... Да вървим по-скоро в Страната на глупците.

В КРЪЧМАТА „ТРИ КРОТУШКИ“

Буратино, Лиса Алиса и Котарака Базилио се спуснаха в подножието на планината и вървяха, вървяха — през поля, лозя, през една борова горичка, излязоха при морето и пак се върнаха от морето през същата горичка, през лозята...

Градчето на хълма и слънцето над него оставаха ту отдясно, ту отляво...

Лиса Алиса казваше с въздишка:

— Ах, не е тъй лесно да попаднеш в Страната на глупците, трябва да протриеш ходилата си...

Привечер те видяха встрани от пътя стара къща с плосък покрив и с табелка на входа:

Стопанинът излезе да посрещне гостите, свали шапка от плешивата си глава, поклони се ниско и ги покани да влязат.

— Не би било зле да похапнем макар и коричка сух хляб — каза Лиса.

— Да бяха ни поканили поне на коричка сух хляб — повтори Котарака. Влязоха в кръчмата, седнаха до огнището, где то на шишове и в тигани се печеха всякакви гозби.

Лиса постоянно се облизваше, Котарака Базилио сложи лапи на масата, сложи мустакатата си муцуна върху тях и се загледа втренчено в яденето.

— Ей, господине — каза важно Буратино, — дайте ни три корички хляб. Гостиличарят едва не припадна от почуда, че такива почтени гости поръчват само три корички хляб.

— Веселият и остроумен Буратино се шегува, господине — засмя се Лиса.

— Той се шегува — измърмори Котарака.

— Дайте три корички хляб и към тях — ей това чудесно изпечено агне — каза Лиса — и още тази гъска, чифт гъльби на шиш и, моля, още чиния дробчета...

— Шест парчета от най-тълстите риби — добави Котарака — и дребна сурова риба за предястие.

Накъсо казано те взеха всичко, що имаше на огнището: за Буратино остана коричка хляб.

Лиса Алиса и Котарака Базилио изядоха всичко с костите заедно. Коремите им се надуха, муцуните им лъснаха.

— Да си починем малко — каза Лиса — и точно в полунощ ще тръгнем. Да не забравите да ни събудите, господине...

Лиса и Котарака се изтегнаха на две меки легла, захъркаха и заскимтяха. Буратино се сгуши в ъгъла върху една кучешка постилка.

Той сънува дръвце с кръгли златни листи... Едва протегна ръка и...

— Ей, синьор Буратино, време е да ставате, вече е полунощ...

На вратата се тропаше. Буратино скочи, разтри очи. Леглата бяха празни — нямаше ги нито Котарака, нито Лисана.

Домакинът му обясни:

— Вашите почтени другари благоволиха да се събудят по-рано, подкрепиха се със студена баница и заминаха...

— И нищо ли не поръчаха да ми кажете?

— Напротив, настояха да ви кажа, синьор Буратино, да не губите нито минутка, а да бързате по пътя за гората...

Буратино се спусна към вратата, но домакинът застана на прага, опря ръцете си на хълбоците и се вгледа втренчено в него:

— А вечерята кой ще плати?

— Ох — изписка Буратино, — колко струва?

— Точно една жълтица...

Буратино искаше да се мушне под краката му и да избяга, но домакинът грабна ръжена — и четинестите му мустаци, дори и косите над ушите му щръкнаха.

— Плащай, негоднико, или ще те промуша като бръмбар!

Трябаше да даде една от петте жълтици. Подсмърчайки от мъка, Буратино напусна проклетата кръчма.

Нощта беше тъмна и черна като сажди. Всичко наоколо спеше. Само над главата на Буратино безшумно летеше нощната птица Сънливка.

Като допираше леко крилото си до носа му, Сънливка повтаряше:

— Не вярвай, не вярвай, не вярвай! Той се спря сърдит:

— Какво обичаш?

— Не вярвай на Котарака и на Лиса...

— Я се махай оттука!...

Той побягна по-нататък и чуваше как Сънливка крещеше след него:

— Пази се, из този път върлуват разбойници...

БУРАТИНО НАПАДНАТ ОТ РАЗБОЙНИЦИ

На края на небето се яви зеленикаво сияние — изгряващо луната.
Отпред се виждаше черната гора.

Буратино тръгна по-бързо. Някой зад него тръгна също така по-
бързо.

Той се впусна да бяга. Някой тичаше след него с безшумни
стъпки.

Той се обърна.

Гонеха го двама — главите им бяха скрити в чували с изрязани
дупки за очите.

Единият, по-нисък, размахваше нож, другият, по-висок, държеше
пистолет, дулото на който се разширяваше като фуния...

— Ай, ай! — писна Буратино и като заек се спусна към черната
гора.

— Стой, стой! — крещяха разбойниците.

Буратино, макар и да беше страшно изплашен, все пак се сети
какво да направи — пъхна четирите жълтици в устата си и изви
встрани към някаква ограда, обрасла с къпини... Но тук двамата
разбойници го хванаха:

— Кесията или живота!

Буратино като че не разбираше какво искат. Той само често-често
дишаше през носа си. Разбойниците го разтърсваха за врата, единият
го заплашваше с пистолета, а другият шареше из джобовете му.

— Къде са парите? — крещеше високият.

— Парите, негооднико! — гъгнеше ниският.

— Ще те разкъсам на парчета!

— Главата ти ще откъсна!

От страх Буратино затрепера тъй, че жълтиците в устата му
зазвънтяха.

— Ето къде са парите! — извикаха разбойниците. — Парите са в
устата му...

Единият хвана Буратино за главата, другият за краката. Започнаха да го подхвърлят. Но той още по-здраво стискаше зъбите си.

Като го обърнаха с главата нагоре, разбойниците удряха главата му о земята, но и това не помогна.

Единият от разбойниците — този, който беше по-нисък, се зае да разтвори зъбите му с широкия нож. И ааа — още малко и да ги разтвори... Буратино се изхитри — с всичките си сили ухапа разбойника за ръката... Но то се оказа не ръка, а котешка лапа. Разбойникът изрева диво. Буратино в това време се обърна като гущер, побягна към оградата, пъхна се в бодливата къпина, оставил по клончетата й парчета от панталонките и якето си, прескочи я и се спусна към гората.

В края на гората разбойниците пак го настигнаха. Той подскочи, хвана се за едно люлеещо се клонче и се покатери по дървото. Разбойниците — след него. Само че на тях им пречеха чувалите върху главите им.

Като се добра до върха, Буратино се залюля и скочи на съседното дърво. Разбойниците — след него...

Но тук и двамата се откъснаха от дървото и шльопнаха на земята.

Докато те пъшкаха и се почесваха, Буратино се свлече от дървото и побягна, като движеше краката си тъй бързо, че те дори не се виждаха.

От лунната светлина дърветата хвърляха дълги сенки. Цялата гора беше станала на чертички...

Буратино ту се загубваше в сянката, ту бялото му калпаче просветваше на лунната светлина.

Така стигна до езерото. Над огледалната водависеше луната, като в куклен театър.

Буратино се спусна надясно — мочурливо. Наляво — също мочурливо... А след него отново запращаха клони...

— Дръжте го, дръжте го!...

Разбойниците вече го настигаха, те подскачаха нависоко в мократа трева, за да видят Буратино.

— Ето го!

Не му оставаше нищо друго освен да се хвърли във водата. В това време той видя един бял лебед, който спеше край брега, мушнал глава под крилото си.

Буратино се спусна към малкото езеро, гмурна се и хвана лебеда за лапите.

— Го-го — гъгнеше лебедът, като се събуждаше, — що за неприлични шеги! Оставете лапите ми на мира!

Лебедът разпери огромните си криле и в същото време, когато разбойниците вече хващаха Буратино за краката, които стърчеха над водата, лебедът важно полетя над езерото.

На отвъдния бряг Буратино пусна лапите му, шляпна на земята, скочи и по мъхнатите хълмове, през камъша, се спусна да тича право към голямата луна над хълмовете.

РАЗБОЙНИЦИТЕ БЕСЯТ БУРАТИНО НА ЕДНО ДЪРВО

От умора Буратино ёдва си влачеше краката, както правят мухите по прозорците през есента.

Изведнъж през клонките на лещака той видя хубава полянка и сред нея малка, осветена от луната къщичка с четири прозорчета. На капаците им бяха нарисувани слънце, луна и звезди. Наоколо растяха небесносини цветя.

Пътешките бяха посыпани с чист пясък. Един фонтан хвърляше тънки струи вода, в която подскачаше шарена топка.

Буратино на четири крака стигна до входа на къщата. Потропа на вратата. Вътре беше тихо. Той потропа по-силно — изглежда, че стопаните спяха дълбоко.

В това време от гората пак изскочиха разбойниците. Те бяха преплували езерото, от тях се стичаше вода. Като видяха Буратино, ниският разбойник засъска гнусно по котешки, а вторият заджавка като лисица...

Буратино удряше вратата с ръце и с крака:

— Помогнете, помогнете, добри хора!...

Тогава от прозореца се показва къдрокосо хубаво момиче с хубаво, малко чипо носле.

Очите му бяха затворени.

— Момиченце, отворете вратата, гонят ме разбойници!

— Ах, глупости! — каза момичето, което се прозяваше с хубавата си устичка. — Спи ми се, не мога да отворя очи...

Тя вдигна ръцете си, протегна се сънливо и се скри зад прозорчето.

Буратино отчаян заби носа си в пясъка и се престори на умрял.

Разбойниците доскачаха:

— Аа, сега не можеш ни избяга!...

Мъчно можем да си представим какви ли мъчения не измисляха те, за да накарат Буратино да си отвори устата. Ако по време на

преследването те не бяха си изтървали ножа и пистолета — тук ние бихме могли да завършим разказа си за нещастния Буратино.

Най-после разбойниците решиха да го обесят надолу с главата. Вързаха на краката му връв и Буратино увисна на едно дъбово клонче... Те седнаха под дъба, като проснаха мокрите си опашки и чакаха да се изсипят от устата му златните монети...

На разсъмване излезе вятър, зашумяха листата на дъба. Буратино се люлееше като чуканче. На разбойниците им омръзна да седят на мокрите си опашки...

— Повиси си така, другарче, до довечера — казаха те зловещо и тръгнаха да дирят някоя крайпътна кръчма.

МОМИЧЕТО СЪС СИННИТЕ КОСИ СПАСЯВА БУРАТИНО

Зад клоните на дъба, където висеше Буратино, се разля утринната заря.

Тревата на поляната стана синкава, небесносините цветя се покриха с капки роса.

Момичето с къдрявите сини коси пак се показа на прозорчето, разтри и широко отвори сънените си прекрасни очички.

Това момиче беше най-красивата кукла от кукления театър на синьор Карабас Барабас.

Тъй като не можеше да понася грубите постъпки на стопанина си, то избяга от театъра и се засели в самотната къщичка на синкавата поляна.

Животните, птиците и някои насекоми много го обикнаха — сигурно за това, че то беше възпитано и кротко момиче.

Животните му донасяха всичко, което му беше необходимо.

Къртицата му носеше полезни корени.

Мишките — захар, сирене и парчета колбаси.

Благородното куче — пуделът Артемон — му носеше кифли.

Свраката крадеше за него от пазара шоколадови бонбони със сребърни книжки.

Жабите донасяха в орехови черупки лимонада.

Ястребът — печен дивеч.

Майските бръмбари — разни плодове.

Пеперудите — прашец от цветята, за да се пудри.

Гъсениците изстискваха от себе си паста за зъби и за смазване на вратите, за да не скърцат.

Лястовичките унищожаваха осите и комарите наоколо...

И тъй, като си отвори очите, момичето със сините коси веднага видя Буратино, който висеше с главата надолу.

То сложи ръце на бузите си и извика:
— Ах, ах, ах!

Под прозореца, като трепкаше с очи, се появи благородният пудел Артемон. Той току-що беше остригал задната половина на тялото си — нещо, което вършеше всеки ден. Къдравите косми под предната половина на тялото му бяха вчесани, кичурчето на края на опашката му беше превързано с черна панделка. На една от предните си лапи носеше сребърен часовник.

— Готов съм!

Артемон обърна носа си встрани и приповдигна горната бърна над белите си зъби.

— Извикай някого, Артемон! — каза момичето. — Трябва да се свали бедният Буратино, да се внесе вкъщи и да се извика лакар...

— Готов съм!

Артемон от готовност се завъртя така, че под задните му крака полетя влажен пясък... Той се спусна към мравуняка, събуди с лая си цялото население и изпрати четиристотин мравки да прегризат връвта, на която висеше Буратино.

Четиристотин сериозни мравки запълзяха на върволица по тясната пътечка, качиха се на дъба и прегризаха връвта.

Артемон прихвана с предните си лапи падащия Буратино и го отнесе у дома... Като сложи Буратино на кревата, той в кучешки галоп се спусна към горския храсталак и веднага доведе оттам знаменития доктор Кукумявка, фелдшерката Жаба и народния знахар Богомол, който приличаше на суха клечица.

Кукумявката допря ухoto си до гърдите на Буратино:

— Пациентът е по-скоро мъртъв, отколкото жив, — прошепна тя, като отвърна глава на сто и осемдесет градуса.

Жабата дълго мачка с влажната си лапа Буратино. Като размисляше, тя гледаше с изпъкналите си очи едновременно на всички страни. После избъбра с голямата си уста:

— Пациентът е по-скоро жив, отколкото мъртъв...

Народният лекар Богомол започна да се докосва до Буратино със сухите си като сламки ръце.

— Едно от двете — прошушна той — или пациентът е жив, или е умрял. Ако е жив — той ще остане жив или няма да остане жив. Ако е умрял — може да се съживи или няма да се съживи.

— Шишарлатанство — каза Кукумявката, размахна меките си крила и излетя на тъмния таван.

От злоба Жабата цяла се наду.

— Какакакво отвратително невежество! — изквака тя и шляпайки с корема си, заподскача към влажния зимник.

Лекарят Богомол се престори за всеки случай на изсъхнала клечица и се изтъркаля от прозореца навън.

Момичето плесна с хубавите си ръце:

— Но как да го лекувам, граждани?

— Дай му рициново масло — изкряка Жабата от зимника.

— Рициново масло! — закиска се презрително Кукумявката на тавана.

— Или рициново, или нерициново — изскърца зад прозореца Богомол.

Тогава изподраният, целият в синини нещастен Буратино простена:

— Няма нужда от рициново, аз се чувствувам много добре.

Момичето със сините коси се наведе грижовно над него:

— Буратино, моля ти се — замижи, стисни си носа и го изпий.

— Не искам, не искам, не искам!...

— Ще ти дам бучица захар...

В същия миг върху покривката на кревата изскочи една бяла мишка с парче захар в устата си.

— Ще ти го дам, ако ме послушаш — каза момичето.

— Само зааахарта ми дайте...

— Но разбери най-после — ако не изпиеш лекарството, ти може да умреш...

— По-добре да умра, отколкото да пия рициново...

Тогава момичето каза строго, с глас на възрастен човек:

— Стисни си носа и гледай към тавана... Едно, две, три.

Тя изля рициновото в устата на Буратино, пъхна му веднага захарчето и го целуна.

— Ето, свърши се!...

Благородният Артемон, който обича всичко, което завършва благополучно, хвани със зъби опашката и си започна да се върти под прозореца като вихър... с хиляди лапи, хиляди уши, хиляди светещи очи.

МОМИЧЕТО СЪС СИНИТЕ КОСИ ИСКА ДА ВЪЗПИТАВА БУРАТИНО

На следващия ден Буратино се събуди весел и здрав, като че нищо не му е било.

Момичето със сините коси го очакваше в градината, седнало край една малка масичка, на която имаше кукленски прибори.

Лицето му беше току-що измито, по вирнатото му носле и по бузите му имаше цветен прашец.

Очаквайки Буратино, то с досада отпъждаше натрапливи пеперуди:

— Оставете ме на мира най-сетне...

Огледа дървеното момче от главата до петите и се намръщи. Каза му да седне на масата и наля какао в една малка чашка.

Буратино седна на масата, като подви под себе си единия си крак. Бадемовите банички започна да пъха цели в устата си и гълташе, без да дъвче.

В чинията със сладкото бъркаше направо с пръсти и с удоволствие ги смучеше.

Когато момичето се обърна, за да хвърли няколко трохи на един стар бръмбар, той вдигна кафеничето и изпи през чучурчето му всичкото какао.

Задави се и заля покривката с какао.

Тогава момичето му каза строго:

— Освободете свития си крак и го сложете под масата. Не яжте с ръце, за това има лъжици и вилици.

От възмущение миглите му потрепваха.

— Кажете, моля ви се, кой ви възпитава?

— Понякога ме възпитава татко Карло, а понякога — никой.

— Сега аз ще се заема с вашето възпитание, бъдете спокоен.

„Хубаво загазих“ — помисли си Буратино.

По тревата около къщата тичаше кучето Артемон и гонеше малки птички. Когато те кацаха по дърветата, той вдигаше глава,

подскачаше, лаеше и скимтеше.

„Добре гони птичките“ — със завист си помисли Буратино.

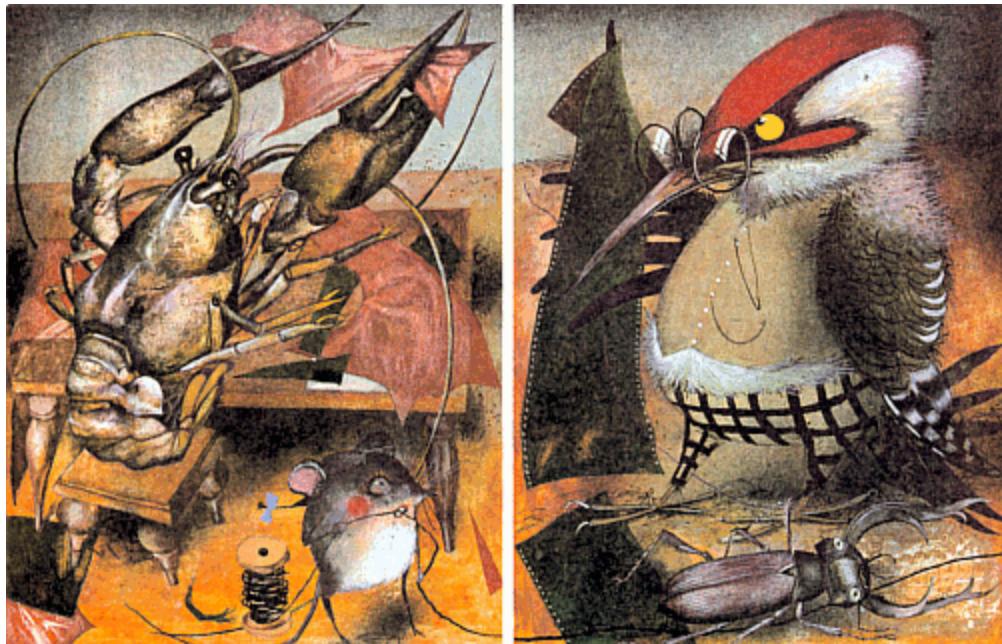
От приличното седене на масата по цялото му тяло започнаха да пълзят мравки.

Най-после мъчителната закуска свърши. Момичето му каза да си обърше какаото от носа. Оправи диплите и панделките по роклята си, хвана Буратино за ръка и го поведе към дома — да го възпитава.

А веселото куче Артемон тичаше по тревата и лаеше; птичките, които никак не се страхуваха от него, цвърчаха весело, вятърът весело летеше над дърветата.

— Съблечете тези дрипи, ще ви дадат прилично яке и панталонки — каза момичето.

Четирима шивачи — майсторът-специалист, намръщеният рак Шушньо, сивият Кълвач с качулката, големият бръмбар Рогач и мишката Лизета шиеха от стари дрехи на момичето красив детски костюм за Буратино. Шушньо кроеше, Кълвачът с човката си правеше дупки и шиеше, Рогачът със задните си крака сучеше конци, Лизета ги прегрязваше.

Буратино се срамуваше да носи износените дрехи на момичето, но все пак трябваше да се преоблече. Като сумтеше с носа си, той скъта в джоба на новото си яке четирите златни монети.

— Сега седнете и сложете ръцете си отпред. Не се изгърбвайте — каза момичето и взе парче тебешир. — Ще се заемем с аритметиката... Вие имате в джоба си две ябълки...

Буратино хитро намигна:

— Лъжете, нямам нито една...

— Казвам ви — търпеливо повтори момичето, — да предположим, че имате в джоба си две ябълки. Някой е взел едната ябълка. Колко ябълки са ви останали?

— Две.

— Помислете добре.

Буратино дори се намръщи — толкова дълбоко се замисли.

— Две...

— Защо?

— Аз няма да дам на никого ябълка, пък ако ще да се сбием!

— Нямате никакви способности по математика — каза с огорчение момичето. — Да се заемем с диктовка.

Тя вдигна хубавите си очи към тавана.

— Пишете: „А розата падна в лапата на Азора“. Написахте ли?

Сега прочетете тази вълшебна фраза обратно.

Ние вече знаем, че Буратино никога не беше дори виждал перо и мастилница.

Момичето каза: „Пишете“ — и той веднага пъхна носа си в мастилницата и страшно се изплаши, когато от носа му падна върху хартията мастилено петно.

Момичето плесна с ръце, дори сълзи бликнаха от очите му.

— Вие сте грозен немирник, вие трябва да бъдете наказан!

Тя погледна през прозореца.

— Артемон, отведи Буратино в тъмния килер.

Благородният Артемон се появи на вратата, като показваше белите си зъби. Хвана Буратино за якето и отстъпвайки назад, го повлече в килера, където в паяжините по ъглите висяха големи паяци. Затвори го там, поръмжа, за да го наплаши хубаво, и пак отпришка при птичките.

Момичето, като се хвърли на кукления дантелен креват, заплака заради това, че трябваше да постъпи тъй жестоко с дървеното момче. Но щом се е заела да го възпитава, трябва да отиде докрай.

Буратино бърбореше в тъмния килер:

— Ама че щуро момиче... Тя ще ме възпитава!... Не си вижда порцелановата глава, натъпканото с памук тяло...

В килера се чу тънко скрибуцане, като че някой скърцаше с малките си зъби:

— Слушай, слушай...

Той вдигна изцапания с мастилото нос и в тъмнината позна един прилеп, който висеше на тавана с главата надолу.

— Какво обичаш?

— Дочакай нощта, Буратино.

— По-тихо, по-тихо — шумоляха паяците в ъглите, — не ни клатете мрежите, не пропъждайте нашите муhi...

Буратино седна на едно счупено гърне и подпра глава на ръката си. Той беше изпадал и в по-лоши положения, но го възмущаваше несправедливостта.

— Нима така се възпитават деца?... Това е мъчение, а не възпитание... Не седи така, не яж така... Детето, дето се казва, още не е научило азбуката — тя изведнъж се хваща за мастилото... А песът си тича подир птичките и за нищо си няма грижа...

Прилепът пак изписка:

— Дочакай нощта, Буратино, аз ще те заведа в Страната на глупците, там те чакат другарите ти — котаракът и лисицата, щастие и веселба. Чакай нощта.

БУРАТИНО ПОПАДА В СТРАНАТА НА ГЛУПЦИТЕ

Момичето със сините коси се приближи до вратата на килера.

— Буратино, друже мой, разкаживате ли се най-после?

Той беше много сърдит и при това умът му беше зает съвсем други мисли.

— Много ми е притрябвало да се разкаживам! Напразно се надяввате...

— Тогава ще трябва да престоите в килера до утре...

Момичето въздъхна тъжно и си отиде.

Настъпи нощ. Кукумявката започна да се киска от тавана. Жабата изпълзя от зимника, за да шляпа с корема си по отраженията на луната из локвите.

Момичето легна в дантеленото си легло и заспивайки, дълго и тъжно хълца.

Артемон, пъхнал муцуна под опашката си, спеше пред вратата на неговата спалня.

В къщичката часовникът с махалото удари полунощ.

Прилепът се откъсна от тавана.

— Време е, Буратино, бягай! — писна той в ухото му. — В ъгъла на килера има миша дупка за зимника... Ще те чакам на поляната.

Той излетя през прозорчето на покрива. Буратино се спусна към ъгъла на килера, оплитайки се в паяжините. Паяците злобно съскаха след него.

Той изпълзя през мишия изход в зимника. Изходът ставаше все по-тесен и по-тесен. Буратино сега едва се промъкваше под земята... И изведнъж полетя в зимника с главата надолу.

Там той за малко не попадна в капана за мишви, настъпи по опашката един смок, който току-що се беше напил с мляко от каната в столовата, и през котешката дупка изскочи на полянката.

Над лазурните цветя безшумно летеше прилепът:

— След мене, Буратино, в Страната на глупците!

Прилепът няма опашка, затова не лети направо, като птиците, а нагоре и надолу с ципести криле, нагоре и надолу като дяволче; устата му е винаги отворена, за да може, без да губи време, както лети, да лови, дъвче и гълта живи комари и нощни пеперуди.

Буратино тичаше след него, потънал в тревата до шия, мократа детелина го пляскаше по бузите.

Изведнъж прилепът се хвърли високо към кръглата луна и оттам извика на някого:

— Доведох го!

Буратино в същия миг полетя като пумпал в една стръмна урва. Той се премята, премята и бухна в тръните.

Изподраскан, с пясък в устата, с облещени очи, той седна.

— Ама че работа!...

Пред него стояха Котарака Базилио и Лиса Алиса.

— Храбричкият, юначният Буратино, изглежда, че падна от луната — каза Лиса.

— Чудно как е останал жив — мрачно каза Котарака.

Буратино се зарадва на старите си познати, макар че му се вида съмнително това, че дясната лапа на Котарака е превързана, а цялата опашка на Лиса — оцапана с блатна тиня.

— Всяко зло за добро — каза Лиса, — затова пък ти попадна в Страната на глупците...

И тя показва с лапата си счупения мост над един пресъхнал ручей. Отвъд ручея, сред купища боклук, се виждаха полуусъборени къщички, мършави дървета с изпочупени клони и камбанарии, изкривени на разни страни...

— В този град се продават знаменитите якета от заешка кожа за татко Карло — пееше облизвайки се Лиса — и буквари с цветни картички... Ах, и какви сладки банички се продават, и захарни петлета на клечки! Ти нали още не си загубил своите парички, прекрасни Буратино?

Лиса Алиса му помогна да стане, наплюнчи лапата си, почисти якето му и го поведе през счупения мост.

Котарака Базилио се клатеше мрачно след тях.

Беше вече среднощ, но в Града на глупците никой не спеше.

По кривата и кална улица сновяха мършави кучета с полепени по космите им тръни и се прозяваха от глад:

— Е-хе-хе...

Кози с раздрана козина щипеха прашната трева по тротоара и мърдаха мършавите си опашки.

— Бееееда...

Една крава стоеше с клюмнала глава, ребрата ѝ се броеха под кожата.

— Мъъчение... — повтаряще тя замислено.

Върху буци кал седяха оскубани врабците не излитаха — ако щеш ги стъпчи...

Кокошки с оскубани опашки залитаха от изтощение...

Затова пък на кръстопътищата бодро стояха свирепи булдози-полицаи с триъгълни шапки с бодливи гердани.

Те крещяха на гладните и окраставели жители:

— Миннинавай! Върррви вдясно! Не сстой на едно място!...

Лиса мъкнеше Буратино по улицата. Те видяха в лунната светлина над тротоара да се разхождат сити котаради със златни очила, под ръка с котки, които имаха на главите си шапки.

Разхождаше се и един угоен Лисан-губернатор на този град, вдигнал важно носа си, и с него — високомерна лисица, която държеше в лапата си цветеци от нощна теменуга.

Лиса Алиса пошепна:

— Тези, които се разхождат, са сяли пари в Полето на чудесата... Сега е последната нощ, през която може да се сее. На заранта ще събереш куп пари и ще си накупиш каквото поискаш... Да вървим побързо...

Лиса и Котарака доведоха Буратино в едно запустяло място, където се търкаляха счупени гърнета, скъсани обуща, парчета от галоши и дрипи... Като се прекъсваха един друг, те забъбраха:

— Изрови дупката.

— Сложи жълтиците.

— Посипи сол.

— Гребни от локвата, полей хубаво.

— И не забравяй да кажеш: „Крекс, фекс, пекс...“

Буратино се почеса по носа, който беше изцапан с мастило.

— А вие се дръпнете по-далеко...

— Боже мой, та ние неискаме да гледадме къде ще закопаеш парите — каза Лиса.

— Боже пази! — каза Котарака.

Те се отдалечиха малко и се скриха зад един куп смет. Буратино изкопа една малка дупка. Каза три пъти шепнешком: „Крекс, фекс, пекс“, сложи в дупката четирите жълтици, затрупа ги, извади от джоба си щипка сол и я посипа отгоре. Взе шепа вода от локвата и я поля.

След това седна да чака кога ще израсне дървото...

СТРАЖАРИТЕ ХВАЩАТ БУРАТИНО И НЕ МУ ДАВАТ ДА КАЖЕ НИТО ДУМА ЗА СВОЕ ОПРАВДАНИЕ

Лиса Алиса мислеше, че Буратино ще отиде да спи, но той седеше неотъльчно върху сметта с търпеливо протегнат нос.

Тогава Алиса каза на Котарака да остане да бди, а тя самата изтича до близкия полицейски участък.

Там, в една задимена стая, върху изцапана с мастило маса силно хъркаше дежурният булдог.

Лиса с най-невинно и поверително гласче му каза:

— Господин мъжествен дежурни, ще трябва да се арестува един опасен крадец! Страшна опасност заплашва всички богати и почтени граждани на този град.

В просьницата си дежурният булдог изджавка тъй силно, че от страх под лисицата се появи цяла локва...

— Крррадец! Ay!

Лиса обясни, че опасният крадец — Буратино — е открит в едно запустяло място.

Дежурният, който все още ръмжеше, позвъни. Вмъкнаха се два добермана-пинчери, детективи, които никога не спяха, на никого не вярваха и дори сами себе си подозираха в престъпни намерения.

Дежурният им заповяда да доведат опасния престъпник жив или мъртъв в участъка.

Детективите отговориха накъсо:

— Джад!

И се впуснаха към празното място с особен галоп, като отхвърляха задните си крака встрани.

Последните сто крачки те пълзяха по корем и изведнъж се нахвърлиха върху Буратино, хванаха го под мишниците и го помъкнаха в участъка.

Буратино риташе с крака, молеше да му кажат — защо, защо го арестуват? Детективите отговориха:

— В участъка ще се изясни...

Лисицата и котаракът, без да губят време, изкопаха четирите златни монети. Лисицата така хитро започна да дели парите, че на котарака се падна една монета, а на нея — три.

Котаракът, без да издава звук, впи ноктите си в муциуната ѝ.

Лисицата го стисна здраво в лапите си. И двамата известно време се търкаляха като топка по празното място. Котешки и лисичи косми летяха на кичури в лунната светлина.

Като се изподраха добре, те разделиха монетите по равно и веднага се скриха в града.

В това време детективите доведоха Буратино в участъка.

Дежурният булдог се измъкна от стола си и сам обискира джобовете му. Като не намери нищо друго освен парче захар и трохи от бадемова баничка, дежурният заръмжа кръвожадно срещу Буратино.

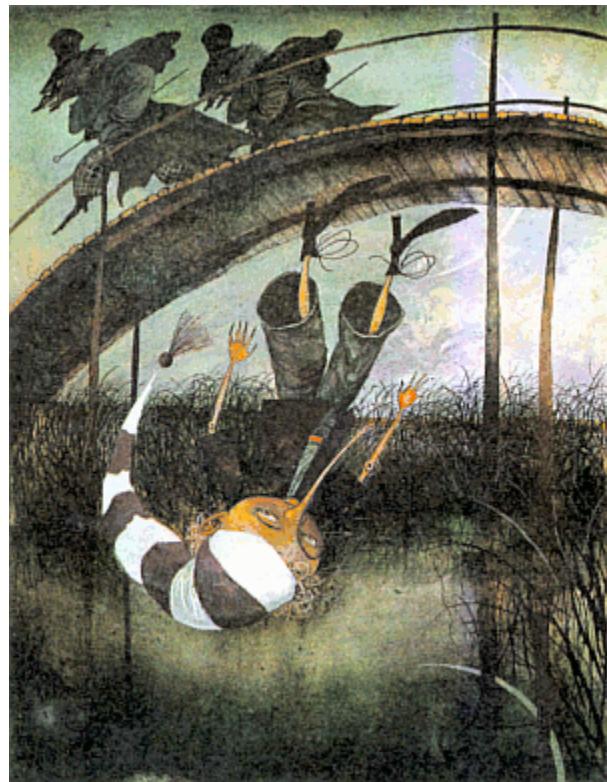
— Ти, негоднико, си извършил три престъпления: ти си бездомен, безпаспортен и безработен. Отведете го извън града и го хвърлете във вира.

Детективите отговориха:

— Джраф!

Буратино искаше да разкаже за татко Карло, за своите приключения. Но напразно! Детективите го взеха, отмъкнаха го галоп извън града и от моста го хвърлиха в дълбокия и кален вир, пълен с жаби, пиявици, с личинки на водния бръмбар.

Буратино цамбурна във водата и изчезна под зеленясалата повърхност на вира.

БУРАТИНО СЕ ЗАПОЗНАВА С ОБИТАТЕЛИТЕ НА ВИРА, УЗНАВА ЗА ИЗЧЕЗВАНЕТО НА ЧЕТИРИТЕ ЗЛАТНИ МОНЕТИ И ПОЛУЧАВА ОТ КОСТЕНУРКАТА ТОРТИЛА ЗЛАТНОТО КЛЮЧЕ

Не трябва да забравяме, че Буратино беше дървен и затова не можеше да потъва. Все пак той се изплаши толкова много, че дълго лежа във водата, целият омотан в зелен жабуняк.

Около него се събраха обитателите на вира: известните на всички ни със своята глупост черни, коремести попови лъжички, водни бръмбари, задните крачка на които приличат на весла, пиявици, червеи, които ядат всичко, което им попадне, дори и сами себе си, и най-после различни малки инфузории.

Поповите лъжички го гъделечкаха с твърдите си устни и с удоволствие дъвчеха пискюлчето на калпачето му. Един воден бръмбар на няколко пъти се покатерва по носа му, който стърчеше над водата и оттам се хвърляше във водата като лястовица.

Малките инфузории, като се извиваха и трепереха с косьмчетата, които им служеха наместо ръце и крака, се мъчеха да хванат нещо за ядене, но сами попадаха в устата на личинките на водния бръмбар.

На Буратино най-после това му омръзна и той зашляпа с краката си по водата:

— Махайте се! Аз не съм умряла котка.

Обитателите се разпръснаха кой накъде види. Той се обърна по корем и започна да плува.

По кръглите листа на водните лилии, осветявани от луната, седяха голямоусти жаби и с опулените си очи гледаха Буратино.

— Някакъв охлюв плува — изквака една.

— Носът му е като на щъркел — квакна друга.

— Това е морска жаба — квакна трета.

Буратино, за да си почине, спря при един голям лист на водна лилия. Седна върху него, хвана си здраво коленете и каза, тракайки със зъби:

— Всички момченца и момиченца са се напили с мляко и спят в топлите креватчета, само аз седя на мокрия лист... Дайте ми нещо да похапна, жабички.

Жабите, както е известно, са много хладнокръвни. Но неправилно би било да мислим, че те нямат сърце. Когато Буратино, тракайки със зъби, започна да им разправя за своите нещастни приключения, жабите една подир друга наскочаха, вирнаха задните си крака и се гмурнаха в дъното на вира.

Те донесоха оттам един умрял бръмбар, крило от скакалец, парче жабуняк, зрънце рачи хайвер и няколко гнили коренчета.

Като сложиха всички тези хранителни продукти пред Буратино, жабите отново скокнаха върху листите на водните лилии и седяха, като че са от камък, с вдигнати голямоусти глави и опулени очи.

Буратино помириса и опита жабешките гозби.

— Повръща ми се — каза той, — каква е тази мръсотия!...

Тогава жабите отново — всичките изведнъж — цамбурнаха във водата...

Зеленият жабуняк по повърхността на водата се раздвижи и се показва голяма, страшна змийска глава. Тя заплува към листа, върху който седеше Буратино.

Пискюлчето на калпака му настръхна. Той едва не падна във водата от страх.

Но това не беше змия. Това беше познатата на всички, кротката стара Костенурка Тортила с късогледите очи.

— Ах ти, глупав, доверчив хлапако с късичките мисли — каза Тортила. — Защо не си седиш вкъщи и не учиш уроците? Какво дериш в Страната на глупците?

— Исках да спечеля повече златни монети за татко Карло... Аз съм много добро и благоразумно момче...

— Твоите пари ги откраднаха котаракът и лисицата — каза Костенурката. — Те бягаха край вира, спряха се да пият и аз ги чух как се хвалеха, че изкопали твоите пари и как се сбили помежду си за тях... Ох, ти, глупав, доверчив хлапако с късичките мисли!...

— Ти не трябва да ми се караш — промърмори Буратино, — а да ми помогнеш... Какво ще правя аз сега? Ой-ой-ой!... Как ще се върна при татко Карло? Ай, ай, ай!...

Той триеше очи с юмручетата си и хленчеше така жално, че всички жаби изведнъж заедно въздъхнаха:

— Ух-ух... Тортило, помогни на человека...

Костенурката дълго гледа към луната и нещо си спомняше...

— Веднъж ей тъй помогнах на един човек, а той след това направи от баба ми и дядо ми костенуркови гребенчета — каза тя. И пак дълго гледа към луната — Но ти, човече, постой тука, а аз ще отпълзя до дъното — може би ще намеря нещо полезно.

Тя прибра змийската си глава и бавно се спусна под водата.

Жабите прошепнаха:

— Костенурката Тортила знае една голяма тайна.

Мина дълго-дълго време.

Луната вече се скриваше зад хълма...

Отново се раздвижи зеленият жабуняк, появи се костенурката с малко златно ключе в устата.

Тя го остави върху листа до краката на Буратино.

— Глупави, доверчиви хлапако с късичките мисли — каза Тортила, — не тъжи, че Лиса и Котарака откраднаха златните ти монети. Аз ще ти дам това ключе. Изтърва го на дъното на вира човек с толкова дълга брада, че я прибира в джоба си, за да не пречи, като ходи... Ах, колко много ме моли той да му намеря това ключе!...

Тортила въздъхна, помълча и отново въздъхна така силно, че от водата излязоха мехурчета...

— Но аз не му помогнах, аз тогава бях много сърдита на хората за моята баба и моя дядо, от които направиха костенуркови гребенчета. Брадатият човек много ми разказваше за това ключе, но аз забравих всичко. Помня само, че с него трябва да се отвори някаква врата и това ще донесе щастие...

Сърцето на Буратино заби силно, очите му пламнаха. Той изведнъж забрави всичките си нещастия. Извади от джоба на якето си

пиявиците, сложи там ключето, благодари вежливо на Костенурката Тортила и на жабите, хвърли се във водата и заплува към брега.

Когато той се показва като черничка сянка на края на брега, жабите изкрякаха след него:

— Буратино, пази ключето!

БУРАТИНО БЯГА ОТ СТРАНАТА НА ГЛУПЦИТЕ И СРЕЩА ДРУГАР ПО НЕЩАСТИЕ

Костенурката Тортила не посочи къде е пътят, който извежда от Страната на глупците.

Буратино бягаше напосоки. Зад черните дървета блестяха звездите. Над пътя се надвесваха скали. В котловината лежаха облаци мъгли.

Изведнъж пред Буратино започна да скача някаква сива топка. Веднага след това се чу и кучешки лай.

Буратино се долепи до скалата. Покрай него, като сумтяха свирепо с носовете си, бързо се понесоха два полицейски булдога от Града на глупците.

Сивата топка се метна встрани от пътя — върху откосите. Булдозите — след нея.

Когато тропотът и кучешкият лай се отдалечиха, Буратино побягна тъй бързо, че звездите бързо-бързо заплуваха зад черните клони.

Изведнъж сивата топка пак изскочи на пътя. Буратино успя да види, че това е заек, а върху него, хванало го за ушите, препускаше едно малко, бледо човече.

Откъм откоса се посипаха дребни камъчета — булдозите, преследвайки заека, скочиха на пътя и отново всичко утихна.

Буратино бягаше тъй бързо, че звездите сега като бесни летяха зад черните клони.

За трети път сивият заек прескочи пътя. Малкото човече, като закачи с главата си едно клонче, падна от гърба му и шляпна точно в краката на Буратино.

— Ррр-ау! Дръжте го! — тичаха подир заека полицейските булдози; очите им бяха тъй пълни с жестокост, че не забелязаха ни Буратино, ни бледото човече.

— Прощавай, Малвина, прощавай навеки! — пропища с писклив гласец човечето.

Буратино се наведе над него и учуден видя, че това е Пиеро с бялата риза и дългите ръкави.

Той лежеше с главата надолу в една издълбана от кола бразда, очевидно смяташе, че вече е мъртъв, и проплака загадъчната фраза: „Прошавай, Малвина, прощавай навеки!“ — като прощаване с живота.

Буратино започна да го дърпа, потегли го за крака — Пиеро не мърдаше. Тогава Буратино намери една завряла се в джоба му пиявица и я постави на носа на умиращото човече.

Пиявицата, без много да мисли, го щипна по носа. Пиеро бързо седна, завъртя глава, откъсна пиявицата и изплака:

— Ах, изглежда, че аз съм още жив!

Буратино го хвана за бузите, бели като прах за зъби, целуваше го и го питаше:

— Как попадна тука? Защо яздеше на гърба на сивия заек?

— Буратино, Буратино — отвърна Пиеро, като се оглеждаше страхливо, — скрий ме по-скоро... Знай, че кучетата не гонеха сивия заек, а мене... Синьор Карабас Барабас ме преследва ден и нощ. Той нае в Града на глупците полицейски кучета и се закле да ме хване жив или мъртъв.

В далечината заджавкаха отново кучетата. Буратино хвана Пиеро за ръкава и го помъкна в храсталака с мимози и жълти ароматни цветни пъпки.

Там, легнал върху изгнили листа, Пиеро тихо започна да разказва:

— Разбираш ли, Буратино, веднъж през нощта шумеше вятър, дъжд се лееше като из ведро...

ПИЕРО РАЗКАЗВА КАК, ЯХНАЛ ВЪРХУ ЗАЕКА, Е ПОПАДНАЛ СТРАНАТА НА ГЛУПЦИТЕ

— Разбираш ли, Буратино, веднъж през нощта шумеше вятър, дъжд се лееше като из ведро. Синьор Карабас Барабас седеше край огнището и пушеше с лула. Всички кукли вече спяха. Само аз не спях. Мислех си за момичето със сините коси...

— Намерил си за кого да си мислиш, глупчо! — прекъсна го Буратино. — Вчера аз избягах от това момиче — от килера с паяците...

— Какво? Ти си видял момичето със сините коси? Ти си видял моята Малвина?

— Мислиш, че те лъжа! Ревла и натрапница...

Пиеро скочи, махайки с ръце:

— Заведи ме при нея... Ако ти ми помогнеш да намеря Малвина, аз ще ти открия тайната на златното ключе...

— Какво? — извика радостно Буратино. — Ти знаеш тайната на златното ключе?

— Зная къде е ключето, зная как да го намерим и че с него трябва да се отвори една вратичка... Аз подслушах тайната и затова синьор Карабас Барабас ме търси с полицейски кучета.

На Буратино ужасно му се искаше веднага да се похвали, че тайнственото ключе лежи в джоба му. За да не се издаде, той си съмъкна калпака от главата и с него си запуши устата.

Пиеро молеше да го заведе при Малвина. Буратино обясни с движение на пръстите си на това диване, че сега е тъмно и опасно, а щом стане светло — те ще припнат към момичето.

Като накара Пиеро отново да се скрие под храстите на мимозата, Буратино проговори с вълнен глас, тъй като устата му беше запушена с калпачето:

— Шашкажвай!...

— И тъй, веднъж през нощта шумеше вятър...

— За това ти вече шашкажа...

— И тъй — продължи Пиеро, — аз, разбираш ли, не спя и изведнъж чувам: някой силно почука на прозореца...

Синьор Карабас Барабас започна да се кара: „Кого мъкне дяволът в това кучешко време?“

— Аз съм — Будалко — отговори някой зад прозореца, — продавачът на лечебни пиявици. Позволете ми да се изсуша на огъня.

На мене, разбираш ли, много ми се искаше да видя какви са продавачите на лечебни пиявици. Аз полекичка повдигнах края на перденцето и надникнах в стаята. И гледам:

Синьор Карабас Барабас стана от креслото, настъпи, както винаги, брадата си, изруга и отвори вратата.

Влезе дълъг, мокър-мокър човек с мъничко-мъничко лице, набръкано като печурка. Беше облечен със старо зелено палто, на пояса му се клатеха щипци, куки и игли. В ръцете си държеше тенекиена кутия и мрежа.

— Ако ви боли корем — каза той, като се кланяше, сякаш гръбнакът му беше счупен по средата, — ако имате силно главоболие или в ушите ви звъни, аз мога да ви поставя на ушите половин дузина превъзходни пиявици.

Синьор Карабас Барабас избъбра:

— По дяволите, не ща никакви пиявици! Можете да се сушите на огъня, колкото трябва.

Будалко застана с гръб към огъня.

Веднага от зеленото му палто се вдигна пара и замириса на тиня.

— Слабо върви търговията с пиявици — каза той. — За парче сущено свинско и чаша вино аз съм готов да поставя на бедрото ви дузина прекрасни пиявици, ако имате ревматизъм в костите...

— По дяволите, не ща никакви пиявици! — извика Карабас Барабас — Яжте свинско и пийте вино.

Будалко започна да яде свинско, лицето му се свиваше и разпускаше, като че беше от гума. Като се нахрани и напи, той поиска щипка тютюн.

— Синьоре, аз се нахраних и стоплих — каза той. — За да се отплатя за гостоприемството ви, ще ви разкрия една тайна.

Синьор Карабас Барабас изфуча през лулата си и отговори:

— Има само една тайна на света, която искам да узная. Плюя на всичко останало.

Синьоре — каза пак Будалко, — аз зная велика тайна. Съобщи ми я Костенурката Тортила.

При тези думи Карабас Барабас опули очи, скочи, заплете се в брадата си, спусна се право към изплашения Будалко, притисна го до корема си и зарева като бик:

— Добрички ми Будалко, скъпи мой Будалко, казвай, казвай по-скоро какво ти е разкрила Костенурката Тортила!

Тогава Будалко му разказа следната история:

— Ловях пиявици в един кален вир при Града на глупците. За четири гроша на ден аз наемах един беден човек, той се събличаше, влизаше до шия във вира и стоеше там, докато не се впиеха пиявици в голото му тяло.

Тогава той излизаше на брега, аз събирах пиявиците от тялото му и пак го изпращах във вира.

Като уловихме по този начин достатъчно количество пиявици, изведнъж от водата се показа една змийска глава.

— Слушай, Будалко — каза главата, — ти изпоплаши цялото население на нашия прекрасен вир, ти ни мътиш Водата, ти не ме оставяш спокойно да си почина след обяд... Кога ще се свърши това безобразие?...

Видях, че това е една обикновена костенурка, и без страх ѝ отговорих:

— Докато не изловя всички пиявици из вашия мръсен гъол...

— Готова съм да ти дам откуп, Будалко, за да оставиш на мира нашия вир и повече никога да не идваш тук.

Тогава аз започнах да се надсмивам на костенурката:

— Ах ти, стар плаващ куфар, глупава лельо Тортило, с какво можеш ти да се откупиш? Да не би със своя костен похлупак, в който криеш лапите и главата си... Аз бих продал твоя похлупак за гребени...

Костенурката позеленя от злоба и ми каза:

— На дъното на вира има едно вълшебно ключе... Познавам един човек — той е готов на всичко, само да получи това ключе...

Не беше успял Будалко да изрече всички тези думи и Карабас Барабас започна да вика, колкото му глас държеше:

— Този човек съм аз! Аз! Аз! Добри ми Будалко, защо не си взел ключето от костенурката?

— Хубава работа! — отговори Будалко и събра всички бръчки на лицето си, тъй че то заприлича на варена гъба. — Хубава работа! Да заменя превъзходните пиявици за някакво си ключе... Накъсо казано, ние двамата с костенурката се изпокарахме и тя, като вдигна лапата си над водата, каза:

— Кълна се — нито ти, нито някой друг ще получи вълшебното ключе. Кълна се, ще го получи само онзи човек, който ще накара цялото население на вира да ме моли за това...

С вдигната лапа костенурката се гмурна във водата.

— Без да губим нито минутка, да тичаме в Страната на глупците! — извика Карабас Барабас, свивайки бързо в джоба края на брадата си и вземайки шапката си и фенера. — Ще седна на брега на вира. Ще се усмихвам ласково. Ще моля жабите, поповите лъжички, водните бръмбари, за да молят костенурката... Ще им обещая милион и половина най-тлъсти мухи... Ще ридая като самотна крава, ще стена като болна кокошка, ще плача като крокодил. Ще падна на колене и пред най-малкото жабче... Ключето трябва да бъде мое! Ще отида в града, ще вляза в една къща, ще проникна в килера под стълбата... Ще намеря малката вратичка — покрай нея минават постоянно и никой не я забелязва. Ще пъхна ключето в дупката на бравата...

— В това време, разбиращ ли, Буратино — разказваше Пиеро, седнал под мимозата върху гнилите листа, — мене ми стана толкова интересно, че цял се показах иззад перденцето.

Синьор Карабас Барабас ме видя.

— Ти подслушваш, негоднико! — И той се спусна да ме хване и хвърли в огъня, но пак се спъна в брадата си и със страшен трясък, събaryaики столовете, се просна на пода.

Не помня как се намерих извън прозореца, как прескохих оградата. В тъмнината шумеше вятърът и плискаше дъжд.

Една светкавица освети черния облак над главата ми и аз видях на десет крачки зад себе си да тичат Карабас Барабас и продавачът на пиявици... Помислих си: „Загивам“, спънах се, паднах върху нещо меко и топло, хванах нечии уши...

Това беше сивият заек. Той от страх започна да вреци, подскочи високо, но аз го държах здраво за ушите и ние заедно се впуснахме в тъмнината — през поля, лозя и зеленчукови градини.

Когато заекът се уморяваше и сядаше, като трепкаше обидено с раздвоената си устна, аз го целувах по челцето.

— Хайде, миличък, хайде още малко потичай, сивичък ти мой...

Заекът въздишаше и ние пак се понасяхме, накъдето ни видят очите — ту надясно, ту наляво...

Когато облаците се разнесоха и изгря луната, видях под планината градче с наклонени на разни страни камбанарии.

По пътя за града тичаха Карабас Барабас и продавачът на пиявици.

Заекът каза: „Ехе-хе, ето ти тебе заешко щастие! Те отиват в Града на глупците, за да наемат полицейски кучета. Ние сме загубени.“

Заекът падна духом. Пъхна нос в лапите си, ушите му увиснаха.

Аз го молих, плаках, дори се кланях в краката му. Заекът не мърдаше.

Но когато откъм града изскочиха в галоп два чипоноси булдога с черни превръзки на десните си лапи, бърз трепет премина по цялата кожа на заека — аз едва успях да се метна отгоре му и той хукна отчаяно из гората...

Останалото ти видя, Буратино.

Пиеро свърши разказа си и Буратино го запита внимателно:

— А къде е този дом и къде е тази стаичка под стълбата, в която се намира вратичката, която се отключва със златното ключе?

— Карабас Барабас не успя да разкаже къде е... Ах, но не е ли все едно — ключето е на дъното на езерото... Ние никога няма да се видим щастливи.

— Ами това какво е? — извика в ухoto му Буратино. И като извади от джоба си ключето, завъртя го пред носа на Piеро. — Ето го!

БУРАТИНО И ПИЕРО ОТИВАТ ПРИ МАЛВИНА, НО ТРЯБВА ВЕДНАГА ДА БЯГАТ ЗАЕДНО С МАЛВИНА И КУЧЕТО АРТЕМОН

Когато слънцето се издигна над скалистата планинска височина, Буратино и Пиеро излязоха от храстите и побягнаха през полето, по което миналата нощ прилепът изведе Буратино от дома на момичето със сините коси в Страната на глупците.

Смешно беше човек да гледа Пиеро — толкова много бързаше той да види по-скоро Малвина.

— Чувай — питаше той всеки петнадесет секунди, — Буратино, мислиш ли, че тя ще ми се зарадва?

— Отгде мога да знам?...

След петнадесет секунди пак:

— Чувай, Буратино, а представи си, че тя не се зарадва?

— Отгде мога да знам?...

Най-после те видяха бялата къщичка с нарисуваните по капаците на прозорците слънце, луна и звезди.

От комина излизаше дим. Над него плуваше малко облаче, прилично на котешка глава.

Кучето Артемон лежеше при входа и от време на време лаеше срещу това облаче.

На Буратино не му се искаше много да се връща при момичето със сините коси. Но той беше гладен и още отдалече протегна носа си към миризмата на врялото мляко.

— Ако момичето пак намисли да ни възпитава, ще пийнем мляко — и аз за нищо на света не ще остана тук.

В това време Малвина излезе от къщичката. В едната си ръка държеше порцеланов съд за кафе, в другата — кошничка с бисквити.

Очите ѝ бяха все още насълзени — тя беше уверена, че плъховете са извлекли Буратино от килера и са го изяли.

Щом седна до кукленската маса на пясъчната пътешка, лазурните цветя слабо се залюляха, пеперуди се вдигнаха над тях като бели и жълти листа и изведнъж се появиха Буратино и Пиеро.

Малвина така широко си разтвори очите, че двете дървени момчета можеха свободно да скочат в тях.

Като видя Малвина, Пиеро започна да бъбре такива несвързани и глупави думи, че ние тук не бива да ги повтаряме.

Буратино каза, като че нищо не е ставало:

— Ето, аз го доведох — възпитавайте го.

Малвина най-после разбра, че не сънува.

— Ах, какво щастие! — прошепна тя, но веднага добави със сериозен глас: — Момчета, вървете веднага да се умиете и да си измиете зъбите. Артемон, заведи момчетата при кладенчето.

— Видя ли — измърмори Буратино, — тя е побъркана — мийте се, чистете си зъбите!... Ще умори някого със своята чистота...

Все пак те се умиха. Артемон с четката от края на опашката си почисти яketата им...

Седнаха на масата. Буратино издуваше двете си бузи, ядеше за двама. Пиеро не вкуси ни парченце от баничките: той гледаше Малвина тъй, като че тя беше направена от бадемово тесто. На нея това най-после ѝ дотегна.

— Но — каза му тя — какво виждате по лицето ми? Яжте, моля ви се, спокойно.

— Малвина — отговори Пиеро, — аз отдавна вече нищо не ям, аз съчинявам стихове...

Буратино щеше да се пукне от смях.

Малвина се зачуди и пак разтвори широко очите си.

— В такъв случай издекламирайте вашите стихчета.

С красивата си ръка тя подпря бузата си и повдигна красивите си очи към облака, който приличаше на котешка глава.

Пиеро започна да чете стихчетата си с такъв вой, като че седеше на дъното на дълбок кладенец:

*Малвина излитна далеч като птица,
Малвина — прекрасната ми годеница.
Ридая, не зная какво ли да правя
И как с този куклен живот да се справя?*

Преди Пиеро да завърши четенето, преди Малвина да похвали стиховете, които много ѝ харесаха, на пясъчната пътешка се показва една жаба.

Като си опули страшно очите, тя каза:

— Тази нощ оглупялата Костенурка Тортила разказа на Карабас Барабас всичко за златното ключе...

Малвина извика уплашено, макар нищо да не разбра. Пиеро, разсеян като всички поети, произнесе няколко безсмислени възклициания, които тук няма да повтаряме. Но затова пък Буратино

скочи веднага и започна да пълни джобовете си с бисквити, захар и бонбони.

— Да бягаме по-скоро! Ако полицейските кучета доведат Карабас Барабас тука, ние сме загинали.

Малвина побледня като крило на бяла пеперуда. Пиеро, мислейки, че тя умира, изсипа върху нея кафеничето и красивата рокля на Малвина бе залята с какао.

Като подскочи със силен лай, Артемон, който трябваше да чисти дрехите на Малвина, хвана Пиеро за шията и започна да го дърпа, докато Пиеро не каза с хълцане:

— Стига, моля ви се...

Жабата гледаше с опулените си очи тази суматоха и пак каза:

— Карабас Барабас с полицейските кучета ще бъде тута след четвърт час...

Малвина припна да се преоблича. Пиеро отчаяно кършеше ръце и дори се опитваше да се хвърли надолу с глава върху пясъчната пътечка. Артемон мъкнеше вързопи с покъщнина. Врати тропаха. Врабците отчаяно дърдореха върху храста. Лястовичките летяха над самата земя. Кукумявката, за да увеличи паниката, започна да се киска диво от тавана.

Само Буратино не загуби присъствие на духа. Той натовари Артемон с два вързопа най-необходими вещи. Върху вързопите сложи Малвина, облечена с хубав пътнически костюм. На Пиеро каза да се държи за опашката на кучето. Сам той застана напред.

— Никаква паника! Да бягаме!

Когато те — т.e. Буратино, който мъжествено крачеше пред кучето, Малвина, която подскачаше върху вързопите и отзад Пиеро, натъпкан наместо със здрав разум с глупави стихове, — когато те излязоха от гъстата трева в гладкото поле, откъм гората се показа черлавата брада на Карабас Барабас. Той предпази с ръка очите си от слънцето и започна да оглежда местността.

СТРАШЕН БОЙ НА КРАЯ НА ГОРАТА

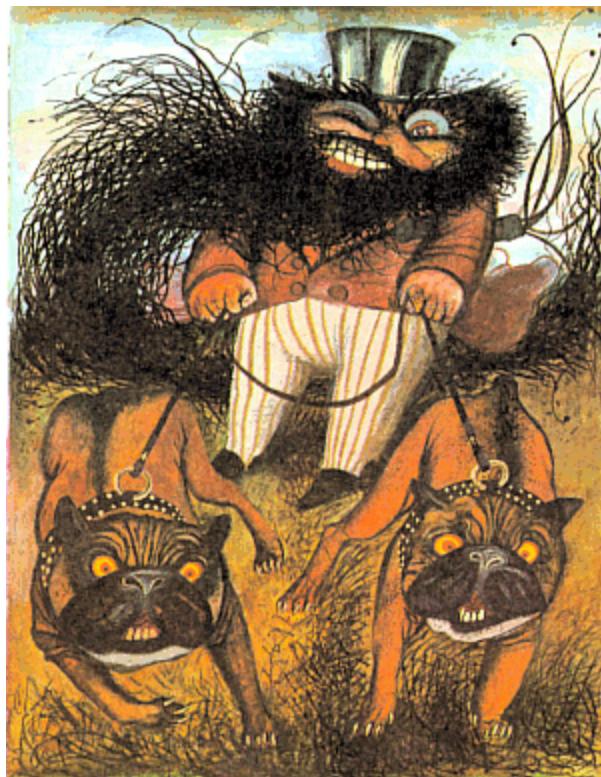
Синьор Карабас Барабас държеше на синджир две полицейски кучета. Като видя на равното поле бегълците, той зина със зъбатата си уста.

— Аха! — извика той и пусна кучетата.

Свирепите песове най-напред започнаха да ровят и отхвърлят пръст със задните си лапи. Те дори не лаеха, те дори гледаха в противоположна посока, а не към бегълците — толкова се гордееха със своята сила.

След това песовете тръгнаха бавно към мястото, където с ужас се бяха спрели Буратино, Артемон, Пиеро, Малвина.

Изглеждаше, че всичко ще пропадне. Карабас Барабас се затътри тромаво след полицейските песове. Брадата му всяка минута излизаше от джоба на якето и се заплиташе в краката му.

Артемон сви опашка и злобно залая. Малвина кършеше ръце:

— Страх ме е, страх ме е!

Пиеро отпусна ръкави и гледаше Малвина, сякаш всичко беше свършено.

Пръв се опомни Буратино.

— Пиеро — извика той, — хвани за ръка момичето и бягайте при езерото, където са лебедите!... Артемон, хвърляй вързопите и свалий часовника — ще се биеш!...

Малвина, щом чу това мъжествено разпореждане, скочи от Артемон и като прибра роклята си, побягна към езерото. Пиеро — след нея.

Артемон хвърли вързопите, свали часовника от крака си и панделката от опашката си. Показа белите си зъби, скокна вляво, скокна вдясно и също започна да рови пръстта със задните си крака.

Буратино се изкачи по смолистите клони до върха на един италиански бор, който стоеше самотен в полето и оттук започна да крещи, да вие и писка с всички сили:

— Зверове, птици, насекоми! Тичайте, бият ни! Спасявайте невинните дървени човечета!...

Полицейските булдози като че едва сега видяха Артемон и изведнъж се хвърлиха върху него. Ловкото куче се обърна и цапна със зъбите си единия пес по остатъка от опашката му, а другия — по бута.

Булдозите се отдръпнаха несръчно и пак се хвърлиха срещу Артемон. Той подскочи високо, пусна ги да минат под него и пак успя да одере на единия хълбока, а на другия — гърба.

Трети път се хвърлиха срещу него булдозите. Тогава Артемон, като отпусна опашката си по тревата, започна да се върти из полето, като ту оставяше полицейските песове да се доближат до него, ту изведнъж, под самите им носове, се отдръпваше встрани...

Чипоносите булдози сега истински се ожесточиха, заръмжаха, тичаха след Артемон бавно, упорито, готови по-скоро да умрат, но да се доберат до гърлото на неспокойното куче.

В това време Карабас Барабас се приближи до италианския бор, хвана го за стъблото и започна да го тресе:

— Слизай, слизай!

Буратино с ръце, крака и зъби се вкопчи в клончето. Карабас Барабас затресе дървото така, че всички шишарки по клоните започнаха да се люлеят.

Шишарките на италианския бор са бодливи и тежки, големи колкото малка любеница. Да те ударят с такава шишарка по главата — светкавици ще ти изхвръкнат от очите.

Буратино едва се държеше на люлеещото се клонче. Той видя, че Артемон вече е изплезил език като червено парцалче и че бяга все побавно.

— Дай ключето! — извика Карабас Барабас, като зина с цялата си уста.

Буратино попълзя по клончето, стигна до една огромна шишарка и започна да прегризва стъблъцето, на което висеше. Карабас Барабас разклати дървото по-силно, тежката шишарка полетя надолу и... бух! — право в озъбената му уста.

Карабас Барабас дори седна.

Буратино откъсна втора шишарка и с нея — бух! — право в темето на Карабас Барабас, като по барабан.

— Бият ни! — пак започна да вика Буратино. — Помогнете на невинните дървени човечета!

Първи дойдоха на помощ лястовичките — в нисък щурмов полет те започнаха да режат въздуха пред носовете на булдозите.

Песовете напразно щракаха със зъби — лястовицата не е муха: бърза е като светкавица — жжик — и мине край носа ти!

От облака, който приличаше на котешка глава, падна черен ястреб — онзи, който обикновено донасяше на Малвина дивеч; той впи нокти в гърба на едното полицейско куче, разпери великолепните си криле, вдигна песа и после го пусна...

Песът изляя и бухна нагоре с краката.

Артемон връхлетя отстрани на другия пес, удари го в гърдите, повали го, захапа го, отскочи...

И пак полетяха по полето около самотния бор Артемон и след него смачканите и изхапани полицейски песове.

На помощ на Артемон идеха жабите. Те мъкнеха два смока, ослепели от старост. Смоковете и без това трябваше да умират — и беше им безразлично дали ще умрат под някой изгнил пън, или в стомаха на сивия рибар. Жабите ги убедиха да умрат от геройска смърт.

Благородният Артемон реши сега да встъпи в открит бой.

Седна на опашката си и се озъби.

Булдозите се спуснаха отгоре му и трите кучета заедно се затъркаляха като топка.

Артемон тракаше с челюсти, дереше с нокти. Булдозите не обръщаха внимание на ухагванията и одраскванията — те се стремяха само към едно: да се доберат до гърлото на Артемон — това беше смъртоносна хватка. Вопъл и вой се носеха по цялото поле.

На помощ на Артемон дойде и едно семейство таралежи: таралежът, таралежката, тъщата на таралежа, двете неомъжени лели на таралежа и малките таралежчета.

Летяха и бръмчеха тълсти чернокадифени пчели със златни плащове, съскаха с крилете си свирепи стършели. Пълзяха бръмбари — едни с дълги мустаци, а други с остри щипци.

Всички зверове, птици и насекоми самоотвержено се хвърлиха срещу омразните полицейски кучета.

Таралежът, таралежката, тъщата на таралежа, двете неомъжени лели на таралежа и малките таралежчета се събираха на кълбо и с бързината на топка за крокет удряха с иглите си булдозите право по муцуните.

Пчелите и стършелите налиха и ги жилеха с отровните си жила. Сериозните мравки, без да бързат, влизаха в ноздрите им и там пускаха отровната мравчена киселина.

Бръмбарите ги хапеха по корема.

Ястребът кълвеше с кривия си клон ту единия, ту другия пес по черепа.

Пеперуди и мухи като плътен облак се събираха пред очите им и затуляха светлината.

Жабите държаха готовите всеки миг да умрат от геройска смърт смоци.

И ето, в момента, когато единият от булдозите раззина широко уста, за да изкиха отровната мравчена киселина, старият сляп смок се хвърли с глава напред в гърлото му и като свредел премина в хранопровода.

Същото се случи с другия булдог: вторият сляп смок се хвърли в неговата уста.

Двата песа, пребити, ожилени, смачкани, задъхвайки се, започнаха безпомощно да се търкалят по земята.

Благородният Артемон излезе победител в боя.

В това време Карабас Барабас извади най-после от огромната си уста бодливата шишарка.

От удара по темето бяха му изскочили очите. Залитайки, той пак хвана дънера на италианския бор. Вятърът развяваше брадата му.

Буратино, както седеше на върха, забеляза, че краят на брадата на Карабас Барабас, развята от вятъра, прилепна към смолистия дънер.

Буратино увисна на един клон и дразнейки Карабас Барабас, записка:

— Байно ле, не можеш ме хvana, байно ле, не можеш ме хvana!...

Скочи на земята и започна да тича около бора. Карабас Барабас протегна ръце, за да хване хлапето, впусна се след него, залитайки около дървото.

Обиколи веднъж — а, а, а, да хване със свитите си пръсти бягащия хлапак, обиколи втори, обиколи трети път...

Брадата му се омотаваше около дънера и здраво се залепваше в смолата.

Когато цялата брада се омота и Карабас Барабас удари нос в дървото, Буратино му изплези дългия си език и побягна към Лебедовото езеро — да търси Малвина и Пиеро.

Изпотрепаният Артемон, свил единия си крак, подскачаше на три крака след него в куц кучешки тръс.

На полето останаха двата полицейски песа, за живота на които очевидно не можеше да се даде дори пукната пара, и шашардисаният доктор на кучешките науки синьор Карабас Барабас, здраво прилепен с брадата си за италианския бор.

В ПЕЩЕРАТА

Малвина и Пиеро седяха върху една влажна и топла купчина пръст сред тръстиките. Отгоре ги покриваше гъста паяжина, пълна с криле от щурци и с изсмукани комари.

Малки сини птички, прелитайки от тръстика на тръстика, гледаха с весела почуда тъжното разплакано момиче.

Отдалече се донасяха отчаяни вопли и вой — Артемон и Буратино очевидно скъпо продаваха своя живот.

— Страх ме е! Страх ме е! — повтаряше Малвина и в отчаянието си закриваше мокрото си лице с лист репей.

Пиеро се опитваше да я утешава със стихове:

*Ние седим в гората,
где растат цветята,
жълти и приятни,
много ароматни.
Двама цяло лято
тук ще си живеем,
ще сме си самички —
да се чудят всички.*

Малвина затропа с крака:

— Вие ми дотегнахте, дотегнахте ми, момченце! Откъснете друг, пресен лист — не виждате ли, че този целият се измокри и разкъса.

Внезапно — шумът и воят в далечината утихнаха. Малвина отчаяно плесна с ръце:

— Артемон и Буратино...

И захлупи лице на земята в зеления мъх.

Пиеро се суетеше изплашен около нея. Вятърът тихо свиреше с метличките на тръстиката.

Най-после се чуха стъпки. Сигурно идеше Карабас Барабас, за да хване грубо Малвина и Пиеро и да ги натъпче в своите бездънни джобове. Тръстиката се раздвижи и се показа Буратино: носът му — стърчи, устата му — усмихната до ушите. След него накуцваше изподраният Артемон, натоварен с двата вързопа...

— Амаа, ха, ще се бият с мене! — каза Буратино, без да обръща внимание на радостта, с която ги посрещнаха Малвина и Пиеро. — Какво са за мене котки, лисици, полицейски кучета, какво е и самият Карабас Барабас! Тфу! Момиче, качвай се на кучето, момче, дръж се за опашката. Тръгваме...

И той мъжествено закрачи по буците около езерото, като бълскаше с лакти тръстиките и проправяше път към отвъдния бряг.

Малвина и Пиеро не смееха дори да го попитат как завърши боят с полицейските кучета и защо не ги преследва Карабас Барабас.

Когато стигнаха другия бряг на езерото, благородният Артемон започна да вие и да куца с всичките си крака. Трябваше да починат и да превържат раните му. Под огромните корени на един бор, израснал на каменист хълм, видяха да зее пещера. Вмъкнаха в нея вързопите, в нея влезе и Артемон.

Благородното куче най-напред облизваше крачетата си и после ги протягаше на Малвина. Буратино дереше от старата блуза на Малвина превръзки, Пиеро ги държеше, Малвина превързваше крачетата.

След като превързаха Артемон, сложиха му термометър и кучето спокойно заспа.

Буратино каза:

— Пиеро, изтичай до езерото и донеси вода.

Пиеро се помъкна послушно, като бърбореше стихове и се спъваше. Из пътя загуби похлупака и едва донесе вода на дъното на чайника.

Буратино каза:

— Малвино, тичай, събери сухи клони да запалим огън.

Малвина погледна с укор Буратино, повдигна рамене и донесе няколко сухи клончета.

Буратино каза:

— Цяло наказание е да живее човек с такива като вас, добре възпитани...

Донесе си сам вода, събра сам клони и борови шишарки, сам запали огън при входа на пещерата — тъй буен, че високите клони на бора започнаха да се клатят... Сам свари какао с вода.

— По-бързо! Сядайте да закусим...

Малвина през цялото време, свила устни, мълчеше. Но сега тя каза — доста твърдо, с глас на възрастен човек:

— Не мислете, Буратино, че щом сте се били с кучетата и сте победили, щом сте ни спасили от Карабас Барабас и щом изобщо сте се държали мъжки, то поради всичко това все не сте длъжен да миете ръцете и зъбите си преди да седнете да ядете.

На Буратино просто му приседна: — Нà ти сега! — и той впери очи в момичето с железния характер.

Малвина излезе от пещерата и плесна с ръце:

— Пеперуди, гъсеници, бръмбари и жаби...

Не мина и минута, когато долетяха големи пеперуди, изцапани с цветен прашец. Допълзяха гъсеници и тежки торни бръмбари. Припляскаха на коремите си и жаби...

Пеперудките, веейки с крилата си, кацнаха по стените на пещерата, за да бъде красиво вътре и ронещата се пръст да не пада в яденето.

Торните бръмбари събираха всичкия боклук по пода на пещерата на топчета и ги изхвърляха навън.

Тъльста бяла гъсеница полази по главата на Буратино и като увисна на носа му, пусна малко паста върху зъбите му. Ще не ще — трябваше да ги измие.

Друга гъсеница изми зъбите на Пиеро.

Появи се сънлив борсук, приличен на космато прасенце... Той вземаше с лапата си кафяви гъсеници, изстискваше от тях кафява паста за обувки и с опашката си лъсна отлично всички три чифта обувки — на Малвина, Буратино и Пиеро.

Като ги лъсна, прозина се: — а-ха-ха — и като се клатушкаше, изчезна.

Долетя суетният, пъстьр, весел папунек с червения си перчем, който се изправяше, когато папунекът се учудваше за нещо.

— Кого да вчеша?

— Мене — каза Малвина. — Навийте и вчешете косите ми, аз съм чорлава...

— А къде е огледалото? Чуйте, миличка...

Тогава ококорените жаби казаха:

— Ние ще донесем огледало...

Десет жаби заподскачаха на коремите си към езерото. Вместо огледало те домъкнаха огледален шаран — тъй тъст и сънлив, че му беше безразлично къде го мъкнат за перките.

Изправиха шарана на опашката му пред Малвина. За да не се задуши, наливаха с чайника вода в устата му.

Суетният папунек нави и вчеса Малвина. Взе внимателно от стената една от пеперудите и напудри с нея носа на момичето.

— Готово, миличка...

И ффрр! — излетя като пъстро кълбо от пещерата.

Жабите отмъкнаха огледалния шаран обратно в езерото. Буратино и Пиеро щат не щат си измиха ръцете, дори и вратовете. Малвина им разреши да седнат на трапезата.

След закуска, като изтърси трохите от полата си, тя каза:

— Буратино, друже мой, последният път ние с тебе стигнахме до диктовката. Да си продължим урока.

Буратино поиска да избяга от пещерата — накъдето му видят очите. Но не можеше да остави безпомощните си другари и болното куче! Той измърмори:

— Не сме взели нищо за писане...

— Не е вярно, взехме — простена Артемон. Той допълзя до единия вързоп, развърза го със зъби и измъкна от него мастило, моливи, тетрадка и дори един малък глобус.

— Дръжте перодръжката по-свободно и не съвсем близко до перото, иначе ще си изцапате пръстите с мастило — каза Малвина. Тя вдигна хубавите си очи към тавана на пещерата, където бяха пеперудите и...

В това време се чу хрущене на клони и груби гласове — покрай пещерата минаха продавачът на пиявици Будалко и Карабас Барабас, който си влачеше краката.

Върху челото на директора на кукления театър се червенееше огромна буца, носът му беше подпухнал, брадата — разчорлена и полепнала със смола.

Охкайки и плюейки, той казваше:

— Те не са могли да избягат далече. Те са някъде тук, из гората.

ВЪПРЕКИ ВСИЧКО БУРАТИНО РЕШАВА ДА УЗНАЕ ОТ КАРАБАС БАРАБАС ТАЙНАТА НА ЗЛАТНОТО КЛЮЧЕ

Карабас Барабас и Будалко минаха бавно край пещерата.

Когато се водеше боят в равнината, продавачът на лечебни пиявици се скри зад храстите от страх. Когато всичко свърши, той почака, докато Артемон и Буратино се скрият в гъстата трева и едва тогава с голяма мъка отлепи от дънера на италианския бор брадата на Карабас Барабас.

— Хубаво ви нагласи хлапето — каза Будалко. — Ще трябва да ви се сложат отзад на врата две дузини най-хубави пиявици...

Карабас Барабас изрева:

— Триста дяволи! Тичай да настигнем негодниците!...

Карабас Барабас и Будалко тръгнаха по следите на бегълците. Те претърсваха с ръце тревата, преглеждаха всеки храст, оглеждаха всеки път.

Те видяха пушека и огъня в корените на стария бор, но не им мина през ума, че в тази пещера се крият дървени човечета и че на всичко отгоре те са запалили огън.

— Този негодник Буратино ще го нарежа на парчета с джобното си ножче — бърбореше Карабас Барабас.

Бегълците се притаиха в пещерата.

Сега какво да правят? Да бягат? Но Артемон, цял увит в бинтове, спеше. Кучето трябваше да спи двадесет и четири часа, за да му зараснат раните.

Нима ще оставят благородното животно само в пещерата?

Не, не — или всички ще се спасят, или всички ще загинат...

Буратино, Пиеро и Малвина, свели носове, дълго се съвещаваха в дъното на пещерата. Решиха: ще чакат тук до утре, входа на пещерата ще замаскират с клони, а за да оздравее по-бързо Артемон, ще му направят хранителна клизма.

Буратино каза:

— Все пак аз искам на всяка цена да науча от Карабас Барабас къде е тази вратичка, която се отваря със златното ключе. Зад тази вратичка е скрито нещо забележително, удивително... И то трябва да ни донесе щастие.

— Страх ме е да оставам без вас, страх ме е — изплака Малвина.

— А Пиеро за какво е?

— Ах, той само декламира стихове...

— Аз ще защитавам Малвина като лъв — каза Пиеро с пресипнал глас, с какъвто разговарят големите хищници, — вие още не ме познавате...

— Юнак си ти, Пиеро, тъй те искам!

И Буратино се спусна по следите на Карабас Барабас и Будалко.

Той скоро ги видя. Директорът на кукления театър седеше на брега на едно поточе, Будалко поставяше върху буцата на главата му компрес от див киселец. Отдалеч се чуваше свирепото куркане в празния стомах на продавача на лечебни пиявици.

— Синьоре, необходимо е да се подкрепим с нещо — казваше Будалко, — може да се случи да търсим онези негодници до среднощ.

— Бих изял веднага цяло прасенце и чифт патици — мрачно отговори Карабас Барабас.

Приятелите се помъкнаха към кръчмата „Три кротушки“. Нейната табела се виждаше на близкия хълм. Но по-бързо от Карабас Барабас и Будалко нататък се впусна Буратино, като се навеждаше в тревата, за да не го забележат.

При вратата на кръчмата Буратино се приближи към един голям петел, който, намерил някакво зърно или парче пилешко черво, гордо разтърсваше червения си гребен, ровеще с ноктите си и призоваваше кокошките на пир:

— Ко-ко-ко!

Буратино протегна ръка и му подаде в шепата си трохи от бадемови банички:

— Заповядайте, синьор главнокомандуващ.

Петелът погледна строго дървеното хлапе, но не можа да се въздържи и кльвна в шепата му.

— Ко-ко-ко!...

— Синьор главнокомандуващ, необходимо ми е да вляза в кръчмата, но така, че кръчмарят да не ме види. Ще се скрия под вашата великолепна шарена опашка и вие ще ме заведете до самото огнище. Съгласен ли сте?

— Ко-ко! — още по-гордо се обади петелът. Той нищо не разбра, но за да не се издаде, че нищо не е разbral, тръгна важно към отворената врата на кръчмата. Буратино го хвана отстрани, под крилете, скри се под опашката му и приклекнал се вмъкна в кухнята, до самото огнище, където се суетеше плещивият собственик на кръчмата, въртейки на огъня шишове и тигани.

— Махай се оттука, старо мясо за бульон! — извика на петела стопанинът и тъй вдигна крака си, че петелът:

— Куд-ку-дяк! — излетя с отчаян вик на улицата при изплашените кокошки.

Буратино, незабелязан, се шмугна под краката на стопанина и приседна край една пръстена делва.

В това време се чуха гласовете на Карабас Барабас и Будалко.

Стопанинът, като се покланяше ниско, излезе да ги посрещне.

Буратино влезе в дървената делва и там се притай.

БУРАТИНО УЗНАВА ТАЙНАТА НА ЗЛАТНОТО КЛЮЧЕ

Карабас Барабас и Будалко се подкрепяха с печено прасенце. Стопанинът наливаше вино в чашите.

Карабас Барабас, смучейки едно от крачетата на прасето, каза на стопанина:

— Виното ти нищо не струва, налей ми ей от онази делва! — И той посочи с костта делвата, в която беше Буратино.

— Синьоре, тази делва е празна — отговори стопанинът.

— Лъжеш, покажи да видим!

Тогава стопанинът вдигна делвата и я обърна. Буратино с всички сили се опря с лактите си в стените на делвата, за да не се изтърси.

— Там нещо се чернеето — изхърка Карабас Барабас...

— Там нещо се белее — добави Будалко.

— Синьори, езикът ми да изсъхне, лумбаго да ме хване, ако лъжа — делвата е празна!

— Щом е тъй, постави я на масата — ще хвърляме в нея костите.

Делвата, в която беше Буратино, поставиха между директора на кукления театър и продавача на лечебни пиявици. Върху главата на Буратино започнаха да се сипят оглозгани кости и корички.

Карабас Барабас, след като изпи много вино, опъна брадата си към огнището, за да се разтопи и да падне от нея полепената смола.

— Ще сложа Буратино в шепата си — хвалеше се той, — а с другата шепа ще го стисна тъй, че ще се стопи в ръцете ми.

— Негодникът напълно заслужава това — съгласяващо се Будалко, — но по-добре е най-напред да му сложим пиявици, за да изсмучат кръвта му...

— Не! — удряше с юмрук Карабас Барабас. — Най-напред ще му взема златното ключе...

В разговора се намеси и стопанинът — той вече знаеше за бягството на дървените човечета.

— Синьоре, няма защо вие да се изморявате да ги търсите. Ей сега ще извикам две отракани момчета; докато вие се подкрепяте с вино, момчетата ще претърсят в гората и ще ви доведат тук Буратино.

— Добре. Изпрати момчетата — каза Карабас Барабас, като поставяше огромните си крака до огъня. И тъй като вече се беше напил, с пълно гърло запя:

*Мой народе славен,
от дърво направен!
Куклен господар съм,
куклен силен цар съм!...
Страшен Карабас,
славен Барабас...
Куклите пред мене
падат на колене.
И да си красива,
за камшик те бива.
Камшиче прекрасно,
камшиче всевластно!
Щом със тебе плесна,
моят народ сънен
ми запява песни.
И пари потичат
в джоба ми бездънен,
в джоба ми бездънен...*

Тогава Буратино с проточен глас извика от дълбоката делва:

— Открий тайната, нещастнико, открий тайната!...

Карабас Барабас уплашено тракна с челностите си и се опули на Будалко.

— Ти ли извика?

— Не, не съм аз...

— Кой каза да открия тайната?

Будалко беше суеверен, а освен това и той беше изпил много вино. Лицето му посиня и се сбръчка от страх досущ като гъбапечурка. Като го гледаше, Карабас Барабас също затрака със зъби.

— Открий тайната — извика пак тайнственият глас от дълбоката делва, — иначе няма да станеш оттука, нещастнико!

Карабас Барабас поиска да скочи, но не можеше дори да мръдне.

— Ка-ка-каква та-та-тайна? — попита той със заекване.

Гласът отговори:

— Тайната на Костенурката Тортила.

От ужас Будалко бавно се скри под масата. На Карабас Барабас му се откачи долната челюст.

— Къде се намира вратата, къде се намира вратата? — като есенен вятър в комина се изви гласът...

— Ще кажа, ще кажа, мълкни, мълкни! — прошепна Карабас Барабас. — Вратата... в килерчето на стария Карло, зад рисуваното огнище...

Щом изрече тези думи, влезе стопанинът.

— Ето ви юнаците, които за пари, синьоре, ще ви доведат и самия дявол...

И той посочи към вратата, пред прага на която стояха Лиса Алиса и Котарака Базилио. Лиса почтително свали старата си шапка.

— Нека синьор Карабас Барабас дари нас, бедните, с десет златни монети и ние ще му дадем в ръцете негодника Буратино, без да се мръднем оттука.

Карабас Барабас отметна брадата си и бръкна в джоба на жилетката и извади десет жълтици.

— Ето парите, а къде е Буратино?

Лиса преброи няколко пъти парите, въздъхна, като даде половината на котарака, и показва лапата си:

— Той е в делвата, синьоре, под носа ви...

Карабас Барабас грабна делвата от масата и бясно я тресна в каменния под. Из парчетиите и купчината оглозгани кости изскочи Буратино. Докато всички стояха с отворени уста, той като стрела се спусна навън — право при петела, който ту с едното, ту с другото око гледаше гордо един изсъхнал червей.

— Ти си ме предал, дърта мършо! — каза му със свирепо вдигнат нос Буратино. — А сега тичай, колкото сили имаш...

И той се вкопчи здраво в генералската му опашка. Петелът, без да разбира нещо, разпери криле и се впусна да бяга с дългите си крака. Буратино зад него, като вихър — в подножието на планината, през пътя, по полето... в гората.

Карабас Барабас, Будалко и стопанинът на кръчмата най-после се опомниха и изтичаха навън. Но колкото и да се оглеждаха, Буратино никъде не се виждаше, само в далечината бягаше с всички сили петелът. Но тъй като на всички беше известно, че той е глупак, то на петела никой не обърна внимание.

ЗА ПРЪВ ПЪТ В ЖИВОТА СИ БУРАТИНО ИЗПАДА В ОТЧАЯНИЕ, НО ПАК ВСИЧКО ЗАВЪРШВА БЛАГОПОЛУЧНО

Глупавият петел се умори — раззинал клюн, той тичаше едва-едва. Буратино пусна най-после смачканата му опашка.

— Върви, генералчо, при своите кокошки...

И тръгна самичък нататък, където през листата ярко блестеше Лебедовото езеро.

Ето го и борът на каменистия хълм, ето я и пещерата. Наоколо разхвърляни начупени клони. Тревата — изпомачкана от минали по нея коли.

Сърцето на Буратино заби отчаяно. Той скочи на хълма, надникна под кривите корени...

Пещерата беше празна!!!

Нямаше ни Малвина, ни Пиеро, ни Артемон.

Останали бяха само две парцалчета. Той ги взе — това бяха откъснатите ръкави от рубашката на Пиеро.

Приятелите са отвлечени от някого! Те са загинали! Буратино падна ничком — носът му се заби дълбоко в земята.

Той чак сега разбра колко са му скъпи приятелите. Нека Малвина ги възпитава, нека Пиеро ако иска и по хиляда пъти да декламира стихове — Буратино би дал дори златното ключе само и само да види отново приятелите си.

До главата му безшумно се размърда рохкава купчина земя, от нея излезе една кадифена къртица с розови длани, кихна пискливо три пъти и каза:

— Аз съм сляпа, но чувам отлично. Тук пристигна една колесница, впрегната с овце. В нея седеше Лисичокът, губернатор на Града на глупците и детективи. Губернаторът заповяда:

— Хванете негодниците, които пребиха най-добрите ми полициаи при изпълнение на дълга им! Хванете ги!

Детективите отговориха:

— Джраф!

Нахлуха в пещерата и там настъпи страхотна бъркотия. Твоите другари бяха вързани, хвърлиха ги в колесницата заедно с вързопите и заминаха.

Каква полза имаше да лежи, заврят нос в земята! Буратино скочи и припна по следите на колелата. Като обиколи езерото, излезе на едно поле, покрито с гъста трева.

Вървя, вървя... В главата му нямаше никакъв план. Трябваше да се спасят приятелите — и толкоз.

Стигна до склона, от който по-миналата нощ беше паднал в тръните. Долу видя калния вир, в който живееше Костенурката Тортила. По пътя към вира се спускаше колесница; теглеха я две мършави като скелети овце с проскубана вълна.

На капрата седеше тълст котарак с издuti бузи, със златни очила — той служеше при губернатора като таен нашепвач на ухо. Зад него — важният Лисан, губернаторът... Върху вързопите лежаха Малвина, Пиеро и целият обинтован Артемон — неговата винаги вчесана опашка сега се влачеше като метла в праха...

Зад колесницата вървяха два детектива — порода доберман-пинчер.

Изведнъж детективите вдигнаха кучешките си муцуни и видяха върху урвата бялото калпаче на Буратино.

С грамадни скокове доберманите се заизкачваха по стръмната височина. Но преди да стигнат до върха, Буратино, който не можеше нито да се скрие, нито да избяга, сложи ръце над главата си и като лястовичка се хвърли от най-високото място в калния вир, обрасъл с жабуняк.

Той описа една дъга във въздуха и наистина би попаднал във вира под защитата на леля Тортила, ако не беше силният вятър.

Вятърът подхвани лекичкия дървен Буратино, завъртя го като витло, отметна го встрани и той, падайки, бухна право в колесницата, върху главата на губернатора Лисан.

Тълстият котарак със златните очила от изненада падна от капрата и понеже беше подлец и страхливец, престори се на припаднал.

Губернаторът Лисан, също известен страхливец, свой побягна от стръмнината и влезе в една дупка, в която живееха язовци. Там той здравата си изплати: язовците се разплащат сурово с такива гости.

Овците отскочиха встрани, колесницата се катурна. Малвина, Пиеро и Артемон заедно с вързопите паднаха в тръните.

Всичко това стана тъй бързо, че вие, драги читатели, не бихте могли за същото време да преброите пръстите на ръката си.

Доберманите с огромни скокове се спуснаха по нанадолнището на урвата. Като стигнаха до обърнатата колесница, те видяха припадналия тълст котарак. Видяха и натъркаляните в трънаците дървени човечета и увитото с бинтове куче.

Но никъде не се виждаше губернаторът Лисан.

Той бе изчезнал — като че в земята бе потънал онъ, когото детективите трябваше да пазят като зениците на очите си.

Първият детектив, като вдигна муцуна си, нададе кучешки вой на отчаяние.

Вторият детектив направи същото:

— Ай, ай, ай, ай-ууу!...

Те се разтършуваха и обискираха целия склон. Отново започнаха тъжно да вият, защото се сетиха, че ги очакват камшик и желязна решетка.

Като въртяха унизени задниците си, те побягнаха към Града на глупците, за да излъжат в участъка, че уж губернаторът е бил грабнат жив на небето — това го измислиха по пътя за свое оправдание.

Буратино тихичко започна да се опипва — краката и ръцете му бяха здрави. Той изпълзя от тръните и развърза Малвина и Пиеро.

Малвина, без да каже и дума, прегърна Буратино за врата, но не можа да го целуна — пречеше ѝ дългият му нос.

Ръкавите на Пиеро бяха разкъсани до лакътя, бялата пудра беше опадала от бузите му и се оказа, че неговите бузи са обикновени — румени, въпреки любовта му към стиховете.

— Аз се бих храбро — каза той с груб глас. — Ако не бяха ме спънали, никога не можеха да ми надвият.

Малвина потвърди:

— Той се бори като лъв.

Тя прегърна Пиеро за врата и го целуна по двете бузи.

— Стига, стига сте се лигавили — измърмори Буратино, — да бягаме. Ще теглим Артемон за опашката.

Те и тримата хванаха опашката на нещастното куче и го помъкнаха нагоре по стръмния склон.

— Пуснете ме, ще вървя сам, срам ме е — стенеше увитото с бинтове куче.

— Не, не, ти многоси отслабнал.

Но едва успяха да стигнат до средата на склона, отгоре се показваха Карабас Барабас и Будалко. Лиса Алиса сочеше с лапата си бегълците, Котарака Базилио беше настръхнал и отвратително мяукаше.

— Ха-ха-ха, ето ти сполука! — засмя се с цяло гърло Карабас Барабас — Златното ключе само иде в ръцете ми!

Буратино бързо премисляше как да се измъкне от тази нова беда. Пиеро прегърна Малвина и беше готов да я защити до смърт. Този път надежда за спасение нямаше.

Будалко се кискаше от върха на склона.

— Болният пудел ми го дайте на мене, синьор Карабас Барабас; вие ми го дайте, а аз ще го хвърля на пиявиците, във вира, за да станат моите пиявички по-тълсти...

Дебелият Карабас Барабас го мързеше да слиза надолу по склона, той примамваше бегълците с пръст, приличен на сардела:

— Елате, елате при мене, дечица...

— Нито крачка! — заповядва Буратино. — Ако ще мрем — да умрем поне весело! Пиеро, декламирай някакви най-мръсни стихчета. Малвина, кискай се, колкото ти глас държи!...

Малвина, въпреки някои свои недостатъци, беше добра другарка. Тя изтри сълзите си и започна да се смее доста обидно за оня, който стоеше горе, на склона.

Пиеро веднага съчини стихове и закрещя с неприятен глас:

*За Лиса Алиса е жалко,
че бой ще яде тя не малко.
Котарака Базилио — гнусен,
лентяй и апаш най-изкусен.*

*Будалко пък — името му вече
показва какво е нищожно човече.
Карабас Барабас — не боим се ний от вас...*

В това време Буратино се плезеше и ги дразнеше:

— Ей ти, директор на куклен театър, стара бирена бъчво, тълсти шкембако, кръгъл глупако, слезни де, слезни при нас — да се изплюя в глупавата ти брада!

Вместо отговор Карабас Барабас започна да реве страшно, а Будалко вдигна сухите си ръце към небето.

Лиса Алиса изкриви уста:

— Разрешете да им свием вратовете на тези нахалници...

Още една минута и всичко щеше да бъде свършено... Изведнъж със свистене долетяха лястовички:

— Тук, тук, тук!...

Над главата на Карабас Барабас прелетя една сврака, която силно крякаше:

— По-скоро, по-скоро, по-скоро!...

И ето на върха на склона се показва старият татко Карло. Ръкавите му бяха запретнати, в ръка държеше чепата тояга, веждите му — намръщени...

Той бълсна с рамо Карабас Барабас, с лакът — Будалко, удари с тоягата Лиса Алиса по гърба, а обувката си метна по Котарака Базилио...

След това, като се наведе и погледна от стръмнината надолу, където стояха дървените човечета, извика радостно:

— Сине мой, Буратино, немирнико, ти си жив и здрав — ела побързо при мене!

БУРАТИНО НАЙ-ПОСЛЕ СЕ ЗАВРЪЩА ВКЪЩИ ЗАЕДНО С ТАТКО КАРЛО, МАЛВИНА, ПИЕРО И АРТЕМОН

Неочакваната поява на Карло, неговата тояга и намръщените му вежди всяха ужас у негодниците.

Лиса Алиса припълзя в гъстата трева и там плю на петите си, като от време на време се спираше, за да почине след удара с тоягата.

Котарака Базилио, като отлетя на десетина крачки, съскаше от злоба като пробита гума на велосипед.

Будалко прибра полите на зеленото си палто и се спусна по хълма, повтаряйки:

— Аз не се бъркам, аз не се бъркам...

Но на едно стръмно място се спъна, полетя и с ужасен шум и плясък цамбурна във вира.

Карабас Барабас си остана там, където си беше. Той само прибра цялата си глава, до темето, в плещите си; брадата му увисна като кълчища.

Буратино, Пиеро и Малвина се изкачиха горе. Татко Карло ги вземаше поотделно в ръцете си и им се заканваше с пръст:

— Ще ви науча аз вас, немирници такива!

И ги слагаше в пазвата си.

След това той се спусна няколко крачки по стръмнината и седна до нещастното куче. Верният Артемон вдигна глава и лизна Карло по носа. Буратино в същия миг си показва главата от пазвата му.

— Татко Карло, без кучето няма да се прибираме вкъщи.

— Е-хе-хе — отвърна Карло, — тежичко ще ми бъде, но как да е ще отнеса и вашето кученце.

Той метна Артемон на рамото си, запъхтян от тежкия товар, и тръгна нагоре, където все тъй с наведена глава и с опулени очи стоеше Карабас Барабас.

— Куклите са мои... — измърмори той.

Татко Карло му отвърна суроно:

— Ех ти! На стари години с кого си се свързал — с известните на цял свят мошеници, с Будалко, с котарака, с лисицата. Измамвате малките дечица! Срамно е това, докторе!

И Карло тръгна по пътя за града.

Карабас Барабас с наведена глава вървеше след него.

— Куклите са мои, дай си ми ги!...

— За нищо на света не ги давай! — извика Буратино, показвайки глава от пазвата на татко Карло.

Така вървяха и вървяха. Минаха край кръчмата „Три кротушки“, пред вратата на която се кланяше плешивият стопанин, сочейки с ръце кипящите тенджери. Пред вратата напред-надад, напред-надад се разхождаше петелът с оскубана опашка и възмутен разказваше за хулиганската постъпка на Буратино. Кокошките съчувствено клатеха глави:

— Ах-ах, какъв страх! Бре-бре, нашето петле!

Карло се изкачи на хълма, откъдето се виждаше морето, тук-там покрито с тъмни ивици от вятъра, а на брега — старото градче с пясъчен цвят, залято от знойното слънце и платнения покрив на кукления театър.

Карабас Барабас, на три крачки зад Карло, избъбра:

— Ще ти дам за куклите сто златни монети, продай ми ги.

Буратино, Малвина и Пиеро престанаха да дишат — очакваха да чуят какво ще каже Карло.

Той отвърна:

— Не! Ако ти беше добър директор на театъра, аз щях сам и без пари да ти дам малките човечета. А ти — ти си по-лош и от крокодил. Нито ги давам, нито ги продавам! Махай се!

Карло слезе от хълма и без да обръща внимание на Карабас Барабас, влезе в градчето.

Там на празния площад стоеше един стражар.

От горещина и досада мустасите му бяха увиснали, клепачите — залепнали, а над триъгълната му шапка се виеха мухи.

Изведнъж Карабас Барабас пъхна брадата в джоба си, хвана Карло отзад за ризата и започна да крещи по целия площад:

— Дръжте крадеца, той ми открадна куклите!...

Но стражарят, на когото беше горещо и досадно, дори и не мръдна. Карабас Барабас изтича при него и поиска да арестува Карло.

— А ти кой си? — попита лениво стражарят.

— Аз съм доктор на куклените науки, директор на знаменития театър, кавалер на високи ордени, най-близък приятел на Тарабарския крал, синьор Карабас Барабас...

— Я не викай, не съм глух — отвърна стражарят.

Докато Карабас Барабас се препираше с него, татко Карло, почуквайки бързо с тояжката си по плочите на паважа, стигна до къщата, в която живееше. Отвори вратата в полуутънното килерче под стълбата, свали от гърба си Артемон, сложи го на леглото, извади от пазвата си Буратино, Малвина и Пиеро и ги сложи един до друг на масата.

Малвина веднага каза:

— Татко Карло, най-напред се заемете с болното куче. Момчетата незабавно да се измият...

Изведнъж тя плесна отчаяно с ръце:

— А дрехите ми! Моите новички пантофки, моите хубавички панделки останаха там в дола, в тръните!...

— Нищо, не тъжи — каза Карло, — довечера ще отида да донеса твоите вързопи.

Той грижливо развърза лапите на Артемон. Оказа се, че раните почти са зараснали и че кучето не можеше да се мръдне само, защото беше гладно.

— Чиния овесена каша и кост с мозък — простена Артемон, — и аз съм готов да се боря с всички кучета в града.

— Ай, ай, ай — притесняваше се Карло, — а аз нямам вкъщи ни трошица, в джоба си — ни пукната пара...

Малвина жално изхлипа. Пиеро бършеше с ръкав челото си, чудеше се какво да прави.

— Ще изляза на улицата да декламирам стихове и минувачите ще ми дадат куп монети.

Карло поклати глава:

— И ще нощуващ, сине мой, в участъка, защото ще те вземат за скитник.

Всички освен Буратино паднаха духом. А той се усмихваше хитро, въртеше се тъй, като че не седеше на стол, а на габърчета.

— Приятели, стига сте хленчили! — Той скочи на пода и извади нещо от джоба си — Татко Карло, вземи чука и свали от стената скъсаното зебло.

И той посочи с вирнатия си нос огнището, котлето над огнището и пушека, нарисувани на парчето старо зебло.

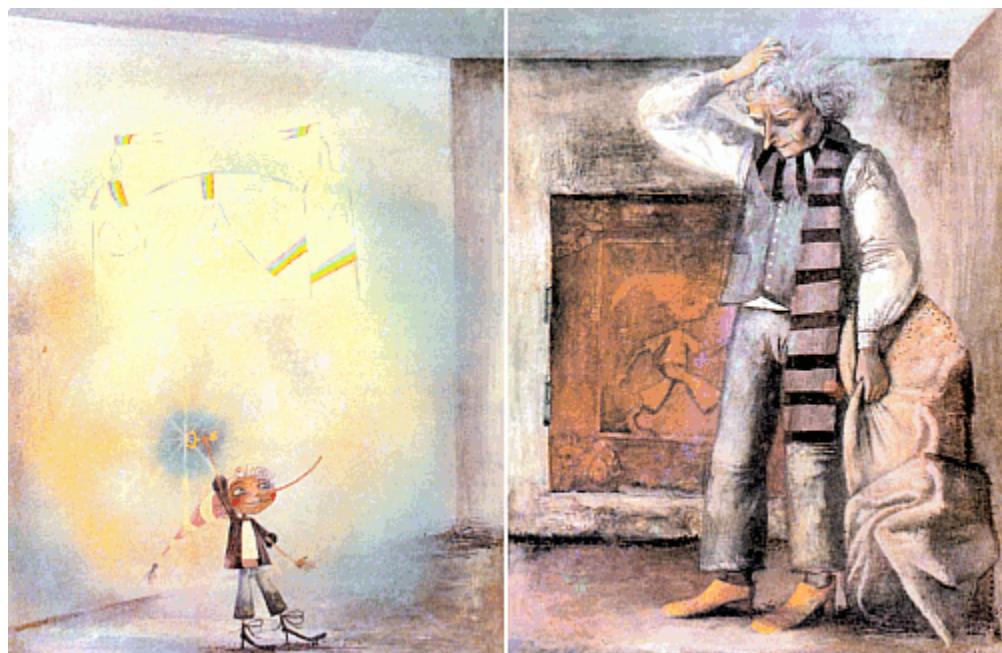
Карло се почуди.

— Защо, сине мой, искаш да сваля от стената тази прекрасна картина? През зимата аз си я гледам и си представям, че това е истински огън и че в котлето има истинска овнешка чорба с чесън, и тогава ми става по-топло!

— Татко Карло, давам ти честна кукленска дума — ти ще имаш истински огън на огнището, истинско бакърено котле и топла чорба. Скъсай зеблото!

Буратино каза това тъй уверено, че татко Карло се почеса по тила, поклати глава, попъшка, попъшка — взе клещи и чук и започна да отлепва зеблото. Зад него, както вече знаем, всичко беше оплетено в паяжина, по която висяха изсъхнали паяци.

Карло измете внимателно паяжините. Тогава се показва една малка вратичка от потъмнял дъб. На четирите ѝ ъгли бяха изрязани усмихнати муцунки, а по средата — танцуващо човече с дълъг нос.

Като обърсаха праха, Малвина, Пиеро, татко Карло и дори гладният Артемон възкликаха в един глас:

— Това е портрет на самия Буратино!

— Така си и мислех — каза Буратино, макар че нищо не беше мислил, и сам се зачуди.

— А ето го и ключа от вратичката. Татко Карло, отвори...

— Тази вратичка и това златно ключе — продума Карло — са направени много отдавна от някой сръчен майстор. Да видим какво е скрито зад вратичката.

Той сложи ключето в дупката на бравата и завъртя... Чу се тиха, много приятна музика, като че от латерна — свиреше орган.

Татко Карло бутна вратичката. Тя започна да се отваря бавно, със скърцане.

В това време се чуха бързи крачки зад прозореца и гласът на Карабас Барабас изрева:

— В името на тарабарския крал — арестувайте стария мошеник Карло!

КАРАБАС БАРАБАС СЕ ВТУРВА В КИЛЕРЧЕТО ПОД СТЪЛБАТА

Карабас Барабас, както знаем, напразно се стараеше да накара сънения стражар да арестува Карло. Като не успя, Карабас Барабас се втурна по улицата.

Брадата му се развяваше и се заплиташе в копчетата и чадърите на минувачите.

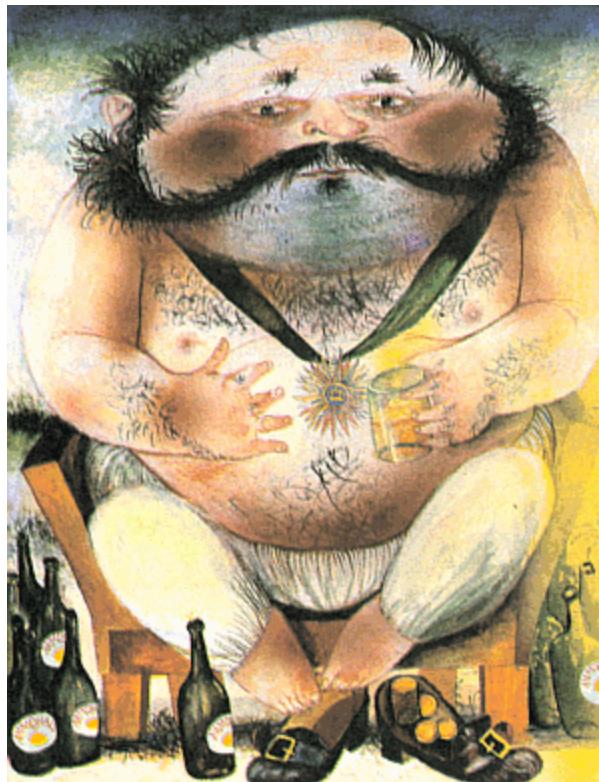
Той се блъскаше и скърцаше със зъби.

Подир него група хлапета свиркаха пронизително и го замеряха по гърба с гнили ябълки.

Карабас Барабас тичешком стигна до градоначалника.

В този горещ час на деня началникът седеше в градината до фонтана по долни гащи и пиеше лимонада.

Началникът имаше шестетажна гуша, носът му потъваше в бузите. Зад гърба му в сянката на липите четири мрачни полицаи му отваряха един през друг бутилки с лимонада.

Карабас Барабас падна на колене пред началника и като размазваше с брадата си сълзи по цялото си лице, заплака с глас:

— Аз съм нещастен сиромах, мене ме озочестиха, обраха, пребиха...

— Кой тебе, сиромаха, те озочести? — попита, като се задъхваше, началникът.

— Най-злият ми враг, старият латернаджия Карло. Той ми открадна трите най-добри кукли, той иска да запали мята знаменит театър, той ще запали и ограби целия град, ако не го арестувате веднага.

За подкрепа на думите си Карабас Барабас измъкна шепа жълтици и ги сложи в обувката на началника.

Накъсо казано, той пусна толкова лъжи и заплахи, че изплашеният началник заповяда на четиридесета стражари под липата:

— Идете с този почтен нещастник и направете всичко, което трябва в името на закона.

Карабас Барабас дотича с четиридесета полицаи при килерчето на Карло и извика:

— В името на тарабарския крал — арестувайте крадеца и негодника!

Но вратата беше затворена. В килерчето никой не отговаряше. Карабас Барабас заповяда:

— В името на тарабарския крал — изкъртете вратата!

Полицайтите натиснаха, гнилите крила на вратата се откъртиха от пантите и четиридесета храбри полицаи, като тропаха със сабите си, нахлуха шумно в килерчето под стълбата.

Това стана в същата минута, когато в потайната вратичка на стената наведен се промъкваше Карло.

Той се скри последен. Вратичката — зън!... — хлопна и се затвори. Тихата музика вече не се чуваше. В килерчето под стълбата се търкаляха само мръсни превръзки и разкъсаното зебло с рисуваното огнище...

Карабас Барабас подскочи към тайната вратичка и заудря с юмруци и ритници по нея:

— Тра-та-та-та!

Но вратичката беше здрава.

Карабас Барабас се разтича и удари вратичката със задника си.

Вратичката не мърдаше.

Той тропна с крак на полицайтите:

— Счупете проклетата врата в името на тарабарския крал!...

Полицайт си опипваха един другиму — кому оток на носа, кому буца на главата.

— Не, тази работа е много тежка — отговориха те и тръгнаха при градоначалника да му кажат, че те са направили всичко, което изисква законът, но че на стария латернаджия, както се вижда, му помага самият дявол, защото той се скрил зад стената.

Карабас Барабас започна да си скубе брадата, падна на пода и зарева, зави и се затъркаля като луд из празното килерче под стълбата.

КАКВО НАМЕРИХА ЗАД ТАЙНАТА ВРАТА

Докато Карабас Барабас се търкаляше като луд и си скубеше брадата, Буратино пръв, а след него Малвина, Пиеро, Артемон и — последен — татко Карло се спуснаха по стръмната каменна стълба в подземието.

Татко Карло държеше една малка свещица. Нейното треперливо пламъче хвърляше от Артемоновата косматая глава или от протегнатата ръка на Пиеро големи сенки, но не можеше да освети тъмнината, която цареше около стълбата.

Малвина, за да не заплаче от страх, сама си дърпаше ушите.

Пиеро, както всякога, ни в клин, ни в ръкав, бъбреше стихове:

*Танцуват сенки по стената,
но пак спокойна е душата.
По стръмна стълба ний вървим
посред опасна тъмнина...
Върви, другарю, бди и трай,
и този път ще има край...*

Буратино изпревари другарите си — неговото бяло калпаче едва се виждаше някъде дълбоко под земята.

Изведнъж там нещо изсъска, падна, обърна се и се чу неговият жалостен глас:

— Тичайте на помощ!

Артемон веднага, забравил раните и глада, събори Малвина и Пиеро и като черен вихър се спусна надолу по стълбата.

Скръцнаха зъбите му. Гнусно изписка някакво същество.

Всичко утихна. Само сърцето на Малвина биеše силно като будилник.

Широк лъч светлина заигра долу по стълбата. Пламъкът на свещта, която държеше татко Карло, стана жълт.

— Гледайте, гледайте по-скоро! — извика силно Буратино.

Малвина — гърбом — внимателно започна да слиза от стъпало на стъпало, след нея подскачаше Пиеро. Последен слизаше Карло, наведен, като току изтърваваше дървените си обувки.

Долу — там, дето свършваше стръмната стълба, на каменна площадка, седеше Артемон. Той се облизваше. В краката му лежеше удушеният плъх Скърцъло.

Буратино с двете си ръце повдигна прогнилото кече, с което беше скрит отворът в каменната стена. Оттам се лееше синя светлина.

Първото нещо, което видяха, минавайки отвора, това бяха пръснатите слънчеви лъчи. Те падаха от сводестия таван през кръгло прозорче.

Широките лъчи с танцуващи в тях прашинки осветяваха кръглата стая от жълтеникав мрамор. Сред нея имаше чудно хубав куклен театър. На завеската му блестеше златният зигзаг на светкавица.

Отстрани на завеската се издигаха две квадратни кули, тъй оцветени, като че бяха направени от малки тухли. Високите им покриви от зелена ламарина блестяха ярко.

На лявата кула имаше часовник с бронзови стрелки. На циферблата срещу всяка цифра бяха нарисувани усмихнати лица на момченца и момиченца.

На дясната кула имаше кръгло прозорче от разноцветни стъкла.

Над това прозорче, върху покрива от зелена ламарина, седеше Говорещият щурец. Когато всички се спряха с отворени уста пред чудния театър, щурецът заговори бавно и ясно:

— Аз те предупредих, че те очакват ужасни опасности и страшни приключения, Буратино. Добре, че всичко завърши благополучно... Така е...

Гласът на щуреца беше стар и малко обиден, защото навремето той все пак беше ударен с чук по главата и въпреки че беше на сто години и природно добър, той не можеше да забрави незаслужената обида. Затова той нищо повече не каза, дръпна мустаците си като да махне праха от тях и бавно изпълзя някъде в самотна пролука — подалеч от суетата.

Тогава татко Карло каза:

— А пък аз мислех, че тук най-малко ще намерим куп злато и сребро, а то намерихме всичко на всичко една играчка...

Той се приближи до часовника, взидан в куличката, почука с нокът по циферблата и тъй като встрани от часовника, на бакърен гвоздей, висеше ключе, той го взе и нави часовника...

Раздаде се силно тикане. Стрелките се раздвижаха. Голямата стрелка стигна до дванадесет, малката — до шест. Вътре в кулата закънтя и засъска. Удари шест часа...

В същия миг от прозорчето с разноцветни стъкла на дясната кула изскочи курдисана пъстра птица и като затрепка с криле, изпя шест пъти:

— При нас, при нас, при нас, при нас, при нас, при нас...

Птицата се скри, прозорчето се затвори, засвири латерна. И завесата се вдигна...

Никой, дори татко Карло, никога не беше виждал толкова красиви декори.

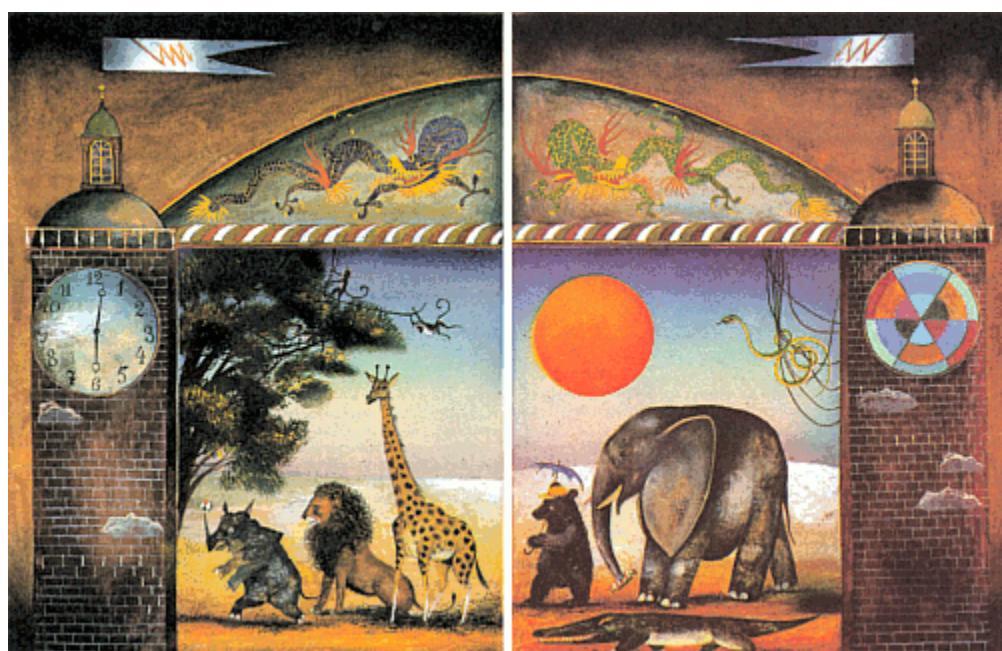
Сцената представляваше градина. Върху малки дръвчета със златни и сребърни листи пееха курдисани скорци, големи, колкото нокът. На едно дърво висеха ябълки, всяка от които беше не по-голяма от пшеничено зърно. Под дърветата се разхождаха пауни и като се

повдигаха на пръсти, кълвяха ябълки. На една полянка подскачаха и се бореха с рогцата си две козлета, а във въздуха летяха пеперуди, които едва се забелязваха.

Тъй мина една минута. Скорците млъкнаха, пауните и козлетата се прибраха зад страничните кулиси. Дърветата потънаха в потайните отвори върху пода на сцената.

В дъното на сцената се раздвижиха тюлени облаци. Показа се червено слънце над пясъчна пустиня. Отдясно и отляво из страничните кулиси се развяха клонки от лиани, прилични на змии — върху една от тях действително висеше змия-боа. На друга се люлееха, увиснали на опашките си, цяло семейство маймуни.

Това беше Африка.

По пясъка на пустинята под червеното слънце минаваха разни животни.

На три скока мина гравест лъв — макар и не по-голям от едно коте, той пак беше страшен.

С клатушкане се пропътра на задните си лапи кадифена мечка, която държеше чадърче.

Пропълзя един отвратителен крокодил — неговите малки зли очи се преструваха на добрички. Но все пак Артемон не му повярва и започна да лае по него.

Изскочи и носорогът — за да се избегне опасността, върху острия му рог беше набучена гумена топка.

Пробягна жираф, приличен на шарена, рогата камила, протегнала шия с всичките си сили.

След това мина слонът — другар на децата — умен, добродушен, той клатеше хобота си, в който държеше шоколаден бонбон.

Последно се промъкна, като се оглеждаше хитро, страшно нечисто диво куче — чакалът. Артемон се спусна с лай подире му — татко Карло го хвана за опашката и едва успя да го издърпа от сцената.

Животните минаха. Слънцето изведнъж угасна. В тъмнината някакви предмети се спуснаха отгоре, а други излязоха отстрани. Раздаде се звук, като че ли се беше плъзнал лък по струните на цигулка.

Блеснаха матови улични лампи. На сцената се виждаше градски площад. Вратите на къщите се отвориха, изтичаха мънички човечета, качиха се на трамвай-играчка. Кондукторът започна да звъни, ватманът завъртя ръчката, едно хлапенце бързо грабна парче салам, милиционерът изсвири, трамваят се скри в една странична улица между високи сгради.

Премина велосипедист с колело не по-голямо от чинийка за сладко. Изтичавестникопродавач — неговите вестници бяха големи колкото една четвъртина от листа на джобно календарче.

Продавачът на сладолед прекара през площада своята количка. По балкончетата на домовете излязоха момиченца и започнаха да му махат с ръце, а продавачът на сладолед се поклони и каза:

— Всичко изядоха, елате друг път.

Тук завесата падна и върху нея пак блесна златният зигзаг на светковицата.

Татко Карло, Малвина и Пиеро не можеха да дойдат на себе си от възторг. Буратино, пъхнал ръце в джобовете си и вирнал нос, каза самохвално:

— Какво — видяхте ли? Значи не напразно зъзнах в блатото при леля Тортила...

В този театър ние ще поставим комедия — знаете ли каква? — „Златното ключе или необикновените приключения на Буратино и неговите приятели“. Карабас Барабас ще пукне от мъка.

Пиеро потърка с юмруци намръщеното си чело:

— Аз ще напиша текста на тази комедия в разкошни стихове.

— Аз ще продавам сладолед и билети — каза Малвина. — Ако видите, че съм талантлива, ще се опитам да играя ролите на добрите момичета...

— Чакайте бе, деца, а кога ще учате? — попита татко Карло.

Всички в един глас отговориха:

— Ще учим сутрин... А вечер ще играем в театъра...

— Да, да, дечица — каза татко Карло, — а пък аз, дечица, ще свиря с латерната за увеселение на почтената публика, а ако тръгнем на обиколка из Италия от град на град, ще карам коня и ще варя овнешка чорба с чесън...

Артемон слушаше, наострил уши, въртеше глава, гледаше със светнали очи другарите си и ги питаше: ами аз какво ще правя?

Буратино каза:

— Артемон ще завежда реквизита и театралните костюми, на него ще дадем ключа от склада. Когато играем, той ще може да представя зад кулисите рева на лъв, тропота на носорог, тракането на крокодилски зъби, виенето на вятъра — като върти бързо опашката си — и други необходими звуци.

— Ами ти, ами ти, Буратино? — питаха всички. — Ти какъв смяташ да бъдеш в театъра?

— Чудни хора! В комедията аз ще играя сам себе си и ще се прославя в целия свят!

НОВИЯТ КУКЛЕН ТЕАТЪР ДАВА ПЪРВОТО СИ ПРЕДСТАВЛЕНИЕ

Карабас Барабас седеше пред огнището в отвратително настроение. Суровите дърва едва тлееха. На улицата се изливаше дъжд. Продупченият покрив на кукления театър течеше. Краката и ръцете на куклите овлажняха, на репетициите никой не искаше да работи, дори и под заплахата на камшика със седемте опашки. Куклите вече трети ден нищо не бяха яли и си шепнеха зловещо, увиснали на гвоздеите в склада.

От сутринта нито един билет не беше продаден. Пък и кой ли би тръгнал да гледа досадните пиеси и гладните и дрипави актьори в театъра на Карабас Барабас?

Часовникът на градската кула удари шест. Карабас Барабас мрачно се затъри към зрителната зала — празно!

— Дявол да ги вземе всички почтени зрители, — измърмори той и излезе на улицата. Като излезе, погледна, трепна с очи и разтвори уста тъй, че в нея спокойно можеше да влезе врана.

Срещу неговия театър, пред една нова, голяма платнена палатка се беше събрала тълпа, без да обръща внимание на влажния вятър, който вееше откъм морето.

При входа на палатката върху естрадата стоеше дългоносо човече с калпаче, тръбеше в една пресипнала тръба и нещо викаше.

Публиката се смееше, ръкоплясаше и мнозина влизаха вътре в палатката.

При Карабас Барабас дойде Будалко; той повече от всяко миришеше на тиня.

— Е-хе-хе — каза той и цялото му лице кисело се сбръчка — никак не ми върви с лечебните пиявици. Иска ми се да ида при тях — Будалко посочи новата палатка — искам да ги помоля да им паля свещите или пък да мета пода.

— Чий е този проклет театър? Откъде се взе? — изръмжа Карабас Барабас.

— Самите кукли са открили този куклен театър „Светкавица“. Те сами си пишат пиеци в стихове и ги играят.

Карабас Барабас заскърца със зъби, дръпна брадата си и закрачи към новата платнена палатка.

Край входа ѝ Буратино се провикваше:

— Първо представление на интересната и увлекателна комедия из живота на дървените човечета. Истинско произшествие. Ще научите

как ние победихме всичките си врагове с помощта на остроумието, смелостта и присъствието на духа...

При входа на кукления театър в стъклена будка седеше Малвина с красива панделка в сините коси и едва успяващ да раздава билети на желаещите да видят веселата комедия из живота на куклите.

Татко Карло с ново кадифено яке въртеше латерната и весело намигаше на уважаваната публика.

Артемон теглеше за опашката Лиса Алиса, която се беше промъкнала без билет.

Котарака Базилио, влязъл също без билет, беше успял да избяга на едно дърво и гледаше надолу със зли очи.

Буратино, издул бузите, тръбеше в пресипналата тръба:
— Представлението започва!

И слезе бързо по стълбичката, за да играе първата сцена на комедията, в която се представяше как бедният татко Карло дялка от една цепеница дървено човече, без да предполага, че това ще му донесе щастие.

Последна допълзя в театъра Костенурката Тортила, държейки в устата си почетен билет на пергаментова хартия със златни ъгли.

Представлението започна. Карабас Барабас се върна мрачен в своя празен театър. Взе камшика със седемте опашки. Отвори вратата

на склада.

— Аз ще ви отуча да се излежавате, негодници такива! — изрева той свирепо. — Ще ви накарам да привличате публика!

Той плесна с камшика. Но никой не му отговори. Складът беше празен. По гвоздеите висеха само връвчици.

Всички кукли — и Арлекин, и момичетата с черни маски, и магьосниците с островърхи шапки със звезди, и гърбушките с носове като краставици, и арапите, и кученцата — всички, всички, всички кукли бяха офейкали от Карабас Барабас.

Със страшен вой изскочи той на улицата. Видя как последните му актьори бягаха през локвите в новия театър, където весело свиреше музика и се чуваше силен смях и ръкопляскиане.

Карабас Барабас успя да хване само едно платнено кученце с копчета вместо очи. Но изневиделица го връхлетя Артемон, повали го, грабна кученцето и избяга с него в палатката, където зад кулисите имаше пригответа за гладните актьори гореща овнешка чорба с чесън.

Карабас Барабас така си и остана в калната локва под дъжда.

Издание:

Алексей Толстой. Златното ключе или приключенията на Буратино

Превод от руски: Георги Константинов

Редактор: Ангел Карадийчев

Рисунки: Александър Кошкин

Издателство: „Детска Литература“

ISBN: 5-05-002915-5

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на **Моята библиотека** и нейните всеотдайни помощници.

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.